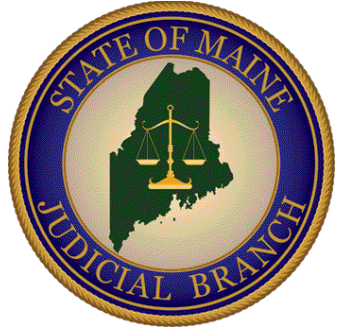

LITAMBWISI YA

Kobatelama na makambo ya konyokola mpe ya kotungisa

Ebimisami na:

Etuluku ya basambisi ya Maine,
Biro ya misala ya batribinale

Sanza ya yambo 2023

BA FORMULAIRE YA TRIBINALE

Baformilere oyo ezali awa na nse, okoki kozwa yango na Internet www.courts.maine.gov/forms/index.html. Okoki kozwa ba formulaire na mikanda na bureaux ya ba tribunaux ya district, ofele.

Mpo na kobanda likambo ya kobatelama na mabe to kobatelama na monyoko, tosengi yo otondisa:

☐ PA-001 Komilela mpo na komibatela na kobebisama TO

☐ PA-006 Komilela mpo na kobatelama na monyoko.

Ba formulaire oyo basalelaka mpo na kobatela moto na makambo ya mabe mpe mpo na kobatela moto na makambo ya monyoko:

☐ PA-005 Bansango ya mosala mpo na mokanda ya kobatela (esalisaka bakonzi ya mibeko mpo na koyeba esika mofundami azali mpo na kopesa liyebisi ya likambo) (esengeli).

☐ PA-015 Mokanda mpo na adresi ya sekele/nomero ya telefone (Esengeli kosalela yango soki osengi ete adresse/numéro de téléphone ya mosengi ebatelama na sekele) (ezali ya kopona).

BA FORMULAIRE YA KOBAKISA

☐ FM-050 Litatoli mpo na lisungi ya bana (na likambo etali kobatelama na mabe, soki bato oyo bazali na likambo yango bazali na bana oyo bakokisi naino mbula ya kobotama te mpe mobeko ya mbongo ya kobokola bana ezali te).

☐ PA-012 Likambo ya kosambisa liboso ya kosambisa ya mosengi ete baboya komilela

☐ PA-013 Lisengi ya kobakisa mobeko ya kobatela

☐ PA-022 Mobeko ya kosambisa nsima ya kosambisa mpo na kobongola/mobeko ya kosukisa mobeko ya kobatela

☐ PA-010 Esengi ya mofutisi mpo na kolongola mobeko ya kobatela to mpo na kobongola/kobongisa (na mokanda oyo ekomami na kati)

MITUNA MYA KOBATELA MAKAMBO

Mituna oyo ezali mpo na kosalisa yo obanda. Tosengi yo otanga buku yango mobimba mpo na koyeba makambo mosusu.

Kobatela moto na MABE	Kobelama na MINYOKO
Ata soki ozali na mbula boni, okoki kofunda moto ya libota na yo to moto ya ndako na yo to mpe moto oyo ozalaki kobima na ye to oyo ozalaki kobima na ye liboso, oyo abebisaki yo. Ata soki ozali na mbula boni, okoki mpe kofunda <u>moto nyonso</u> oyo: • azalaki kotungisa yo • asangisaki nzoto na yo na makasi; • oyo asaleli to abebisi na kosalela bilili na yo ya nkuku mpo na kofunda yo; to • atindi yo na makasi to amemi yo na mombongo ya kosangisa nzoto. Soki ozali na mibu 60 to koleka, to soki ozali moto oyo azali na makoki te ya kosala, okoki <u>kofunda moto nyonso ya libota na yo to moto oyo azali kosalisa yo kozanga kofuta mbongo na ye</u>, oyo asaleli yo mabe. <i>(Tobondeli yo otanga eteni A.1 mpo ete "kosalela mabe" na makambo oyo ezali na ndimbola monene).</i> Soki ozali mwana moke, moboti na yo to moto mosusu oyo azali na mokumba ya kobatela yo akoki kozwa PFA na nkombo na yo mpo na <u>moto nyonso</u> oyo • asaleli yo makambo ya mbindo; • akabolaki to akanaki kokabola bilili ya kosangisa nzoto na yo ntango ozalaki na mibu na nse ya 16; to • azali kotumola yo na telephone to na baapareyi mosusu.	Ata soki ozali na mibu boni, okoki kofunda moto nyonso soki moto yango asali yo mabe: • Mobulu (elingi koloba misala misato to koleka ya kobangisa, ya kobundisa, ya kosalela to ya kokanela makasi ya nzoto na moto oyo afundami, oyo esalami na mokano ya kobangisa, kobangisa, to kobebisa biloko ya moto, mpe oyo esali ete kobangisa, kobangisa, to kobebisa biloko ya moto esalema); • Likambo moko to etamboli moko oyo ezali mbeba monene lokola: • kobundisa, • kokanela bato na makambo ya mobulu, • kobebisama ya nzoto, • kobangisa bato, • kobotola bato, • kobundisa moto, • kotumba na moto, • kobebisama ya bomoi ya moto; to • Kobuka mibeko to kokotisa makambo mosusu na mibeko ya mboka to na ntomo na yo. <i>(Tobondeli yo oyeba ete soki ozali mwana moke, moboti na yo to moto mosusu oyo azali na mokumba ya kobatela yo asengeli kofuta PFH na esika na yo).</i>

Ezali na mbongo to na ntalo mpo na kofunda likambo?

Ezali na **mbongo te** mpo na *Komilela mpo na komibatela na kobebisama (PA-001)*.

Ekoki kozala na mbongo ya kofuta mpo na kotia *Kofunda mpo na komibatela na monyoko (PA-006)*.

Tala Eteni B.6 mpo na koyeba makambo mosusu. Biro ya mokomeli ekoyebisa yo motuya ya mosolo oyo osengeli kofuta. Okoki kosenga na esambiselo ete bafuta yo te soki ozali na makoki te ya kofuta yango.

Makambo nini nasengeli kosala?

Tala liste ya ba formulaire oyo esengami mpe oyo esengeli te na lokasa ya liboso ya mokanda oyo.

Nakoki kozwa mbala moko mokanda ya kobatela mwana (koyebisa ye liboso te)?

Mbala mosusu, soki zuzi azali mpo na kotalela *likambo na yo* mpe soki zuzi azwi ekateli ete bilembeteli oyo opesi ezali na ntina mpo na kozwa ekateli ya kobatela yo mpo na mwa ntango. Mokomeli akoyebisa yo ntango nini zuzi akozala wana mpo na kotalela bosengi na yo ya mobeko ya ntango moke.

Soki zuzi amoni ete *komilela* na yo ekoki te mpo na kozwa ekateli ya kobatela yo mpo na mwa ntango, okoki kozwa ekateli ya kokoba na bosambisami to ya kolongola likambo (na likoki ya kozongisa yango na nsima). Soki ozwi ekateli ya mwa ntango to, soki ozwi ekateli ya mwa ntango te kasi ozwi ekateli ya kokende liboso, biro ya mokomeli ekoyebisa yo mpe mofundami mokolo ya kosamba.

Ntango nini ngai mpe mofundami tokozonga lisusu na esambiselo mpo na lisambisi ya nsuka?

Esambiselo ekopona mokolo ya koyoka likambo ya kobatelama na mabe na mikolo 21 nsima ya kokotisa *komilela ya mabe*.

Esambiselo ekopona mokolo ya kosamba na likambo ya kobatelama na minyoko noki mpenza, kasi ekozala ntango nyonso te mikolo 21 nsima ya kofungolama ya *komilela ya minyoko*.

BITENI NA KATI

MALOPA YA EBANDELI.....	1
ETENI A — KOBATELAMA NA MABE.....	3
1. Misala nini ekoki kozala ntina ya mobeko ya kobatela na mabe?.....	3
2. Nani akoki kosenga na esambiselo ete apesa ye mobeko ya kobatela ye na mabe? ..	4
3. Ndenge nini moto abandaka likambo ya kobatela mwana na mabe?.....	4
4. Tribinale ya district nini mosengi asengeli kokende?	5
5. Mbongo ya kofuta.....	5
6. Makambo ya kosala mpo na kokoma mokanda ya kofunda	5
7. Makambo ya ntina mingi.....	6
8. Ndenge ya kozwa ekateli ya kobatela mwana mpo na mwa ntango	7
9. Mikano ya lotomo ya mofundami ya kozala, kozwa to kosimba mandoki, mandoki mosusu ya makama to masasi.....	7
10. Kopesa bansango na ntina etali bibundeli ya mabe	9
11. Ndenge oyo bafundaki ye.....	9
12. Makambo nini ya kosamba mokangami akozwa?	9
13. Ntango nini mobeko ya kobatelama ya ntango moke ekoma na nguyaya?.....	10
14. Ntango nini esambiselo ekotya mokolo ya nsuka mpo na koyoka likambo ya kobatelama na mabe?	10
15. Lotomo mpe mokumba ya moto oyo afundami na likambo etali kobatelama na mabe	10
16. Esengi na moto abongola to alongola mobeko mokoya ntango mokuse	11
17. Soki mobeko ya ntango moke epekisi mofundami na kozala na mandoki to mandoki ya makama	11
18. Makambo ya kotalela liboso ya kosamba ya nsuka	13
19. Esengi ete bazongisa mokolo ya kosambisa.....	13
20. Makambo oyo okoki kokutana na yango na tribinale.....	13
21. Mobeko oyo epesami na nzela ya boyokani (kozanga ete bayoka ye).....	14
22. Nini ekosalema na mokolo ya nsuka ya kosambisama?	14
23. Makambo nini ya kobongisa ekoki kozala na kati ya mobeko oyo epekisaka ete moto asalela moninga mabe?	15
24. Na ntango boni mobeko ya kobatelama ya libela mpo na mabe ekoki kouwela? ...	17
25. Nini ekosalema soki moto oyo afundami abuki mobeko?	17
26. Soki epekiseli ya libela epekisi mofundami na kozala na mandoki to mandoki ya makama.....	18
27. Kobongola to kosukisa mokanda ya libateli ya libela.....	18
28. Soki moto oyo afundi alingi ete mokanda ya kobatela ye eka kouwela lisusu	18
29. Etinda ya kobatela moto na mabe oyo euti na esambiselo ya mboka mosusu to ya mboka mosusu.....	19
30. Ndenge ya kofunda na tribinale mpo na ekateli oyo ebimi mpo na kopekisa ete basalela yo mabe.....	19

LITAMBWISI MPO NA KOBATELAMA NA MAKAMBO YA MABE MPE YA MONYOKO

ETENI B — KOBATELAMA NA MONYOKO	20
1. Kotungisa moto elimboli nini?.....	20
2. Nani akoki kosamba na esambiselo mpo na kobatelama na monyoko?	20
3. Nani akoki kozala moyanoli na likambo ya kobatelama na monyoko?	21
4. Ndenge nini okoki kobanda kosenga lisungi ya kobatelama na monyoko? Zwa nsango ya "bosukisi ya monyoko" na bakonzi ya polisi	21
5. Tribinale ya district nini mosengi asengeli kokende?	21
6. Mbongo ya kofuta.....	22
7. Makambo ya kosala mpo na kokoma mokanda ya kofunda	22
8. Motubeli akoki kozwa mobeko ya kobatelama mpo na ntango moke na monyoko?	22
9. Ntango nini bosambisami ya nsuka ekosalema na likambo ya kobatelama na monyoko?	23
10. Ndenge oyo bafundaki ye.....	23
11. Lotomo mpe mokumba ya moto oyo afundami na likambo ya komibatela na monyoko.....	23
12. Ndenge ya kobongisa lisukulu ya nsuka na likambo etali komibatela na monyoko	24
13. Makambo oyo okoki kokutana na yango na tribinale	24
14. Bikateli oyo epesami na nzela ya boyokani (kozanga koyoka)	24
15. Nini esalemaka na lisambisi ya suka??	24
16. Makambo nini ya kobongisa ekoki kozala na kati ya mokanda ya kokata likambo mpo na komibatela na monyoko?	24
17. Mobeko ya bobateli mpo na monyokoli eumelaka ntango boni? Moto akoki kobongola yango?	25
18. Nini ekosalema soki moto oyo afundami abuki mobeko ya kobatela ye na minyoko?	26
19. Bikateli ya Leta to ya mboka mosusu mpo na komibatela na monyoko.....	26
20. Ndenge ya kobenga na tribinale mpo na kozwa ekateli ya nsuka mpo na koboya konyokola moto.....	26
NDIMBOLA YA MALOBA YA NTINA	27
ANNEXE A — BATRIBINALE YA BITUKA	33
ANNEXE B — BA BUREAUX YA BA SHÉRIF MPE BA SITES YA POLICE YA ÉTAT YA MAINE.....	35
ANNEXE C — MAKAMBO YA NTINA.....	37

Likambo ya ntina mingi

Masengami ya sikisiki oyo etali likambo na yo ezali na mibeko, malako, mpe mibeko ya Leta. Oyo ezali bobele mwango. Buku oyo ezali kopesa toli ya mibeko te.

MALOPA YA EBANDELI

Buku oyo ezali kolimbola ndenge ya **kofunda likambo** ya ntango moke mpe ya libela **na esambiselo** mpo na **kobatelama** na mabe to kobatelama na **monyoko**.

NA NDENGE NINI MIBEKO EKESENI?

Mobeko oyo ezali kobatela moto mpo banyokola ye mpe oyo ezali kobatela ye mpo banyokola ye ekeseni na makambo mingi. Atako nyonso mibale ezali mibeko ya Leta mpe esengaka kosambisa na ndenge moko, mobeko mokomoko ezali na masengami na yango. Eteni A ya buku oyo ezali kolobela ndenge ya komibatela na makambo ya mabe; mpe Eteni B ezali kolobela ndenge ya komibatela na makambo ya mobulu. Na bantango mosusu, mibeko yango ebengamaka nyonso na nkombo ya "mibeko ya kobatela".

Mibeko ya bobateli ekoki kozwama na mibeko ya Maine ndenge elandi: Titre

19-A, biteni 4101-4116 (libateli na mabe);

Titre 5, biteni 4651-4661 (kobatela na monyoko); mpe

Titre 17 mpe 17-A (biteni ya Code criminel ya Maine oyo elobelami na

Titre 19-A mpe Titre 5).

Mibeko ya Maine oyo ebongisami ezali na internet na:

www.mainelegislature.org/legis/statutes. Ba statuts ezali na elobeli ya mibeko mpe masengami oyo bazuzi basalelaka ntango bazali kokata likambo na nse ya mibeko ya kobatela.

NDENGE YA KOSALELA BA FORMULAIRE YA KOSAMBISA

Tribinale ya district ya Maine ezali na ba formulaire oyo osengeli kosalela na makambo ya kobatela mwana. Mokomeli ya esambiselo ya district akoki kopesa yo bakopi ya ba formulaire oyo esengeli kotondisama mpe akoki koyanola na mituna ya minene. Bakomeli mpe basali ya esambiselo bazali na ndingisa te ya kopesa toli ya mibeko.

Ba formulaire mingi ezali mpe na Internet na:

www.courts.maine.gov/forms/index.html.

Bato oyo bazali na ordinateure te mpe masini ya kobimisa mikanda te basengeli kokende na tribinale ya etuka to kobenga na nimero ya telefone ya Leta mpo na makambo ya mobulu na kati ya libota to mpo na makambo ya kosangisa nzoto na nimero oyo ezali na nsima ya buku oyo.

Liste ya ba formulaire mpo na makambo ya kobatelama na mabe mpe kobatelama na monyoko ezali mpe na kati ya ezipeli mpe na lokasa oyo elandi ya buku oyo.

BUKU OYO EZALI KAKA MPO NA KOSALISA YO OYEBA

Kokende na tribinale, mingimingi soki ozali na avoka te, ekoki kobangisa yo mpe kozala mpasi. Mokanda oyo ekomamaki mpo na kosalisa bato oyo bazangi bamonisi na makambo ya kobatelama na mabe to monyoko mpo na koyeba malamu ndenge makambo esalemaka. Mpo na kosala ete buku oyo ekoma pete, biteni mosusu ya mibeko, ya mibeko to ya mibeko ya Leta ekomi mokuse to ekomami na mokuse.

Ntango buku ya malako ezali kolobela makambo oyo mosambisi to mofundami asengeli kosala to akoki kosala, pronom “yo” ekoki kosalelama. “Yo” okoki kobenga moto moko to bato mosusu oyo bazali na likambo na kotalela eteni ya mokanda yango.

Atako tosali makasi mpo na koyeba makambo na bosikisiki mpe na polele, kobosana te ete mibeko mpe mibeko mosusu ezali na nguya ya nsuka. Soki mobeko moko eyokani te na mokanda oyo, mobeko yango nde ekozala ya liboso.

Lisusu, mokanda yango ezali kolobela *ndenge* ya kosala makambo mpe mibeko ya mboka. Ekateli ya bazuzi na likambo moko na moko ekolanda makambo mpe ezalela ya likambo moko na moko.

Tosangisi maloba ya ntina na nsuka ya buku oyo, kasi maloba nyonso oyo elimbolami ezali kaka mpo na kolakisa mpe ekoki te koyokana na ndimbola ya mibeko oyo bazuzi bazali kosalela to oyo mibeko ya mboka ezali kopesa. Maloba oyo **ekomami** na makomi ya moindo ezali na ndimbola na yango na diksionere ya maloba ya ntina.

MALoba YA SUKA NA OYO ETALI KOTIA BA DOSSIER YA NDenGE NYONSO

Likambo ya kobatela moto na mabe to na monyoko esengeli kobanda kaka soki esengi ete esambiselo ekota mpo na kobatela moto to biloko na ye na likama ya solo.

Na sengi na bino bosimba ete:

- Ezali mbeba kosala maloba ya lokuta na nse ya ndayi na mokanda ya kosambisa to na ntango ya bosambisami.
- Soki olobi lokuta na mokanda ya tribinale to na ntango ya kosamba, okoki kofuta mbongo ya tribinale mpe ya avoka ya moto mosusu.
- Soki moboti moko asaleli na ndenge ya mabe likoki ya kobatela mwana mpo na koluka kozwa litomba na likambo moko ya libota, tribinale ekoki kotalela likambo yango ntango ezali kokata soki moboti azali na lotomo ya kosala nini mpe soki azali na mokumba nini.

ETENI A — KOBATELAMA NA MABE

1. Misala nini ekoki kozala ntina ya mobeko ya kobatela na mabe?

- Kopesa, to koluka kopesa to kopesa mpasi na nzoto to kosimba moto na ndenge ya mabe, ata mpe **kosangisa nzoto na moto**;
- Kotiya, to komeka kotiya moto mosusu na bobangi ya kozoka mpasi na nzoto na nzela ya ezaleli ya kobangisa, kotungisa to konyokola ye;
- Kotindika moto na makasi, na makaneli ya makasi to na kobangisa mpo na kosala to koboya kosala likambo oyo moto azali na lotomo to libaku ya kosala to koboya kosala yango;
- Kotia na bokebi nyonso mpe na lolenge ya makasi bipekiseli na motamboli ya moto mosusu, ata mpe kolongola moto yango na ndako na ye, na kelasi na ye, na mombongo na ye to na mosala na ye, kozanga ndingisa ya moto yango;
- Koyebisa na moto moko makaneli ya kosala to kotinda moto asala mbeba ya mobulu oyo ezali likama mpo na bomoi ya moto;
- Kolanda moto mbala na mbala mpe kozanga ntina ya solo to kozala na ndako, na kelasi, na mosala, to pembeni ya moto;
- **Kolanda bato**;
- Kosala kindumba;
- Kopanza to kokabola, na mayele mpe na mokano ya kotungisa, konyokola to kobangisa, elilingi ya **moto, oyo azali komilela to ya moto mosusu oyo ezali kolakisa makambo ya** kosangisa nzoto kozanga ndingisa na ye;
- Kosala mombongo ya **kosangisa nzoto to mombongo ya kosangisa nzoto ya makasi**;
- Kosalela mwana **moke na makambo ya kosangisa nzoto**;
- Kopanza (kopesa) to kozala na bililingi ya **mbindo ya mwana oyo azali na nse ya mbula 16 na makanisi ya kopesa yango** ;
- Kotungisa mwana na telephone to na baapareyi ya elektroniki; to
- **Konyokola na nkita**, to koboya na nko, na mayele to na kozanga mayele, kokokisa bamposa ya ntina ya moto, soki moto yango azali **mokolo oyo azangi makoki, mokolo oyo azali na mokumba ya kosalisa ye**, to moto oyo azali na mbula 60 to koleka.

Soki misala mizali na motuya te lokola **mabe** mpo na mitindo ya kobatelama na mabe ndenge mibeko ya bobatelami ezali kolimbola yango, **moto oyo azali komilela** akoki koluka koyeba soki misala mizali na motuya lokola monyoko mpo na mitindo ya bobatelami na monyoko. Tala eteni B ya buku oyo mpo na koyeba makambo mosusu na oyo etali kobatelama na monyoko.

2. Nani akoki kosenga na esambiselo ete apesa ye mobeko ya kobatela ye na mabe?

- Ata soki ozali na mbula boni, okoki kofunda moto ya libota to ya ndako-na yo to molongani na yo ya kala to ya sika oyo asaleli yo makambo ya mabe. *(Tala ete soki ozali mwana moke, moboti na yo to moto mosusu oyo abatelaka yo asengeli kofuta PFA na esika na yo.)*
- Ata soki ozali na mbula boni, okoki mpe kofunda moto nyonso oyo:
 - azalaki kotungisa yo
 - asangisaki nzoto na yo na makasi;
 - asaleli to atuni soki akosalela bililingi na yo ya nkuku mpo na kofunda yo; to
 - asangisaki nzoto na yo na makasi to amemaki yo na mombongo ya kosangisa nzoto.
- Lisusu, soki ozali na mibu 60 to koleka, to soki ozali mokolo oyo azali na mokumba ya kosalisa yo to ozali na makoki te ya kosala, okoki kofunda moto nyonso ya libota na yo to moto oyo azali kosalisa yo kozanga kofuta yo mpo na mabe oyo asali yo. *(Tanga Eteni A.1 mpamba te « konyokola » ezali na ndimbola monene).*
- Soki ozali mwana moke, moboti na yo to moto mosusu oyo abatelaka yo akoki mpe kofunda moto oyo:
 - asaleli yo makambo ya mbindo;
 - atindelaki yo bililingi ya bolumbu, to azalaki na makanisi ya kotindela yo bililingi ya bolumbu, ntango ozalaki na nse ya mibu 16; to
 - azali kotumola yo na telephone to na baapareyi mosusu.

3. Ndenge nini moto abandaka likambo ya kobatela mwana na mabe?

Bato oyo bafundaki:

1. Kotondisa Complaint for Protection from Abuse (PA-001) (Kobeta ya mabe) mpe ba formulaire mosusu oyo ebongi (tala liste ya ba formulaire oyo ezali na ebandeli ya buku oyo).
2. Na nsima, pesa yango na biro ya sekretere ya tribinale ya etuka.

Okoki kokende na biro ya secrétaire mpo na kotondisa mpe kotinda baformilere to okoki kotondisa baformilere na Internet, kobimisa yango, mpe komema yango na tribinale ya etuka mpo na kotondisa yango. Biro ya mokomeli ekoki kopesa toli ya mibeko te. Okoki koluka lisalisi ya avocat ya mobulu na kati ya libota to ya mobulu ya kosangisa nzoto mpo na kosalisa yo na kokoma mikanda ya kosamba mpe na kozwa lisungi ya mibeko. Mpo na kokutana na avoka, benga centre ya makambo etali mobulu na kati ya ndako to kobebisama na kosangisa nzoto na nzela ya bansango oyo ezali na nsima ya buku oyo.

Okoki mpe kotindela bango yango na poste. Nzokande, soki oponi kotinda ba formulaire na nzela ya posita na esika ya kokotisa yango yo moko na tribinale mpe zuzi akanisi koboya mokanda na yo ya kosenga ndingisa ya **ntango moke**, okozanga libaku ya koyoka yo liboso ete zuzi aboya ndingisa ya **ntango moke**.

Etinda ya kobatela moto na mabe ekoki kosala soki zuzi atii sinyatili na yango. Kasi, esengeli kotindela **moto oyo afundami** mokanda yango liboso ya kofunda ye na likambo ya kobuka mobeko yango, soki te moto oyo afundami ayebaki liboso ete mobeko ya kobatela ye ebimi. Mpo na koyeba makambo mosusu oyo etali kosamba epai ya moto oyo afundami, tala Eteni A.10.

4. Tribinale ya district nini mosengi asengeli kokende?

Mosengi asengeli kokende na tribinale ya district epai afandaka, epai mofundami afandaka, to epai afandaka soki atiki ndako na ye mpo na ntina ya bokengi.

Liste ya batribinale ya etuka ezali na nsuka ya buku oyo na Appendice A mpe na Internet na www.courts.maine.gov/courts/district.html. Soki oyebi te soki esambiselo nini ya engumba to ya etuka okosamba na yango, okoki kozwa liste ya ba-courts ya engumba to etuka na Internet na: www.courts.maine.gov/courts/find-by-town.html.

5. Mbongo ya kofuta

Ezali na mbongo ya kofuta to ya kofuta na tribinale te mpo na bato oyo bazali kofunda na makambo ya kobatelama na mabe.

6. Makambo ya kosala mpo na kokoma mokanda ya kofunda

- Tondisa malamumalamu *formilere ya kofunda mabe* oyo basali yo. Eteni ya nsuka ya *formilere ya kofunda* mabe oyo basali yo esengi yo otya elembo na esika oyo ebongi mpo na likambo oyo ozali kosenga. Omindimisa ete otye elembo na bisika nyonso oyo olingi ete esambiselo etalela yango.

- Pesa bandimbola mingi. Eloko nini mpenza oyo mofundami asalaki to alobaki, mpasi nini ozwaki (to, soki ozali kofunda na kombo ya mwana oyo azali kofunda) to likama nini ekoki koyela yo? Maloba lokola 'mofundami alandaki ngai' to 'mofundami akanelaki mwana na ngai mabe' ekoki te mpo na koyebisa likambo yango na tribinale.
- Soki olingi te moto oyo afundami ayeba esika ofandaka mpo na ntina ya bokengi, **tondisa** mpe tya mokanda oyo ezali *na adresi/numero ya telephone ya sekele (PA-015)*. Tribinale ekoyebisa sango oyo na moto moko te, ata mpe na moto oyo afundami. Yango elingi koloba ete moto oyo afundami akoki te komona adresi to nimero ya telephone na yo ya sika. Kasi, esengi ete bazuzi bayeba makambo oyo okoki kosala mpo na kokutana na bango. Tosengi yo oyeba ete yango elakisi mpe ete esambiselo ekoki te kopesa bansango na yo ya contact na ba défenseurs ya ba centres ya ressources mpo na ba victimes ya violences domestiques to ya agressions sexuelles mpo ete défenseur moko abenga yo. *Soki otondisi formil oyo kasi olingi ete avoka asalisa yo, okoki kosolola na centre ya makambo etali mobulu na kati ya libota to mobulu ya kosangisa nzoto na lisalisi ya makambo oyo ezali na nsima ya buku oyo.*
- Yebisa mokomeli soki adresi na yo ebongwani. Lolenge ya *koyebisa mbongwana ya adresi (CV/CR-199)* ekoki kosalelamba mpo na yango.

7. Makambo ya ntina mingi

Bililingi ya makambo ya kosangisa nzoto

Soki likambo moko esengi ete moto oyo afundami atinda bililingi na ye ya nkuku mpe ya kosangisa nzoto kozanga ndingisa na ye, bililingi nyonso oyo batindaki na *kofunda na yango* mpo na mabe na ye, ekotyama mbala moko na kati ya mikanda ya tribinale. Yango elingi koloba ete bililingi yango ekoki te kotyama na miso ya bato to kopesama na bato nyonso. Mofundami mpe avoka na ye bakoki komona bililingi bobele na ndako ya bosambisi mpe bobele mpo na kobongisa eyano na ye na *likambo ya mbeba*.

Bibundeli to bibundeli ya likama

Tribinale ekoki kopekisa moto oyo afundami ete azala na mondoki to na bibundeli mosusu ya likama na likambo ya kobatela bato soki makambo mosusu ekokisi. Tala eteni A.9 mpo na koyeba makambo mosusu.

8. Ndenge ya kozwa ekateli ya kobatela mwana mpo na mwa ntango

Mokambi ya esambiselo akoki kopesa ndingisa mpo na **mwa ntango** soki amoni ete ezali na ntina ya kosala yango. Ntina ya malamumu elimboli ete likama ya mabe ezali koyela mokoseli-mibeko to mwana oyo azali naino elenge.

Soki okomi na tribinale mpo na *kofunda likambo* ya konyokola mwana, sekretere akoyebisa zuzi *likambo yango* mbala moko mpe akoyebisa yo makamambo mosusu.

Bakoki kosenga yo ozela na ndako ya kosambisa kino zuzi atala likambo ya *konyokola mwana*. Tosengi bolanda malako manso ya mokomeli ya esambiselo.

Zuzi akoki kosolola na yo makamambo oyo etali *likambo ya konyokola mwana*, ata mpe kotuna yo mituna mosusu oyo etali likambo ya *konyokola mwana*. Soki zuzi amoni ete makamambo oyo opesi ekoki kosembolama mbala moko, akotia sinyatili na mokanda.

Mobeko ya kobatela ntango moke ekoki kozala na ndambo to na nyonso ya makamambo oyo osengaki na komilela na yo *mpo na konyokola yo*.

Mobeko ya kobatela ntango moke ekomi na makasi ntango esimbi maboko ya zuzi, kasi esengeli kotinda yango na moto oyo afundami liboso ete moto yango afundama na mbeba ya kobuka mobeko yango, soki te moto oyo afundami ayebisamaki liboso na ntina na mobeko yango.

Esambiselo ekotya mokolo ya nsuka ya kosambisa na kati ya mikolo 21 banda mokolo oyo basambisaki likambo yango. Etinda ya nsuka mpo na kobatela mwana na mabe ekoki kouwela mbula mibale.

Soki obimisi likambo liboso ya kosambisa ya nsuka, ekateli nyonso ya kobatela mwana oyo epebamaki ekozala lisusu na nguya te.

9. Mikano ya lotomo ya mofundami ya kozala, kozwa to kosimba mandoki, mandoki mosusu ya makama to masasi

Mibeko ya Maine

Mibeko ya Maine epesi nzela na zuzi ya kopekisa moto oyo afundami na kosimba mondoki to **mandoki mosusu** ya likama na kati ya mobeko ya kobatela mpo na mwa ntango to mpo na libela na mabe soki makamambo misusu makokisami.

Mpo na kopekisa moto oyo afundami ete azala na bibundeli ya makama, zuzi asengeli komona ete:

- Nzela ya mabe ezalaki na kosalela to kobangisa kosalela mondoki to mondoki ya likama; *to*
- Ezali na likama monene ya kobebisama ya mbala moko mpo na moto oyo ayei kofunda to mwana moke na ndako.

Moto oyo azali kofunda na tribunale ete apekisa mofutami na kosimba mindoki to mindoki ya makama asengeli kopesa bansango ya sikisiki mpe ya mozindo na ntina etali kosalela, likama ya kosalela to likama ya kosalela mindoki yango na mofutami na *kofunda mabe*.

Soki zuzi apekisi mofundami na kozala na mandoki to mandoki mosusu ya makama, akosenga na mofundami ete apesa (to “atika”) mandoki to mandoki na bakonzi to na moto mosusu na boumeli ya ntango oyo epekisami.

Mibeko ya Leta

Na kotalela makambo ya sikisiki ya likambo, soki **mobeko ya nsuka** epesami na esambiselo, mobeko ya mboka ekoki mpe kopekisa mofundami na kosimba, kozwa to kozala na mandoki to masasi.

Mpo epekiseli wana ya Leta ekoka kosalelama na likambo oyo, makambo oyo malandi masengeli kosalelama:

- **Basengeli** kozala bato oyo babalani sika to bato oyo babalanaki kala, baboti ya bana oyo bazali bilenge to bato oyo bazalaki kofanda esika moko to bato oyo bazalaki kofanda esika moko liboso;
- Moto oyo afundami asengeli ayebana mpe apesamela libaku ya kosangana na bosambisami; mpe
- Etinda ya nsuka esengeli koloba ete mofundami azali na ndingisa te ya kobangisa, kobeta, kotungisa, kobundisa, kotungisa, kolandela to konyokola mofundi mpe mwana nyonso ya moke oyo azali kofanda na ndako. Yango esangisi epekiseli ya kosalela, komeka kosalela, to kobangisa kosalela makasi ya nzoto oyo ekoki na bosolo nyonso komema na mbeba na nzoto ya moto oyo ayei na komilela to ya mwana moke oyo afandi na ndako.

Moto nyonso oyo azali komituna soki epekiseli ya Leta etali ye asengeli koluka lisungi ya mibeko.

10. Kopesa bansango na ntina etali bibundeli ya mabe

Soki oyebe bibundeli nini ya mabe oyo mofundami azali na yango, omindimisa ete okomi yango na bozindo nyonso oyo ekoki. Lobela lolenge ya mandoki, motango na yango, lolenge na yango, mpe esika oyo babombaka yango.

11. Ndenge oyo bafundaki ye

Soki esambiselo epesi ndingisa ya kobatelama mpo na mwa ntango, **esambiselo ekopesa ndingisa** ya kosalela moto oyo afundami mokanda. "Koyebisa" to "Koyebisa" na moto oyo afundami elimboli koyebisa likambo yango na moto oyo afundami. Mosali ya mibeko (mosungi ya sherifi, polisi ya etuka ya Maine to polisi ya mboka) akoyebisa mofundami na moto (oyo ebengami mpe "kosamba na maboko").

Longola bakopi ya mikanda, bakopi ya mikanda ya bazuzi ekotindama na bapolisi. Yango ekosala ete soki moto moko ya misala ya sheriff to ya mibeko akoka te kozwa mbala moko moto oyo afundami mpo na kotinda ye na tribinale, bakonzi nyonso ya Maine bakoyeba ete esengeli kotinda mikanda ya tribinale epai ya moto oyo afundami. Na ndakisa, soki moto oyo afundami akangami mpo abuki mobeko ya nzela, mokonzi ya bapolisi akoyeba ete asengeli kofunda moto oyo afundami nsima ya koluka moto yango na ordinatere ya Leta.

Mosali ya mibeko oyo azali kobenga mofutami akomaka mokolo mpe ngonga oyo mofutami abengamaki. Yango ebengami " elembeteli ya ntina". Elembo ya mosala ezali na ntina mpo ete esambiselo ekotosa te soki ezali na elembeteli te ete moto oyo afundami azwi mokanda mpo na kosamba.

Okoki kotuna na bakonzi ya Leta to na bazuzi mpo na koyeba ntango nini moto oyo afundami azwamaki. Bokoma makambo oyo mpo na likita ya nsuka.

12. Makambo nini ya kosamba mokangami akozwa?

Moto oyo afundami akozwa **mokanda ya kobatelaye** (PA-004) oyo ekoyebisa ye esika mpe mokolo ya kosamba ya nsuka.

Mofundami akozwa mpe kopi ya bokutani na yo ya *mabe mpe*, soki *epesami*, ya mobeko ya kobatelama.

13. Ntango nini mobeko ya kobatelama ya ntango moke ekoma na nguya?

Mobeko ya kobatela moto mpo na ntango mokuse ekomaka na nguya ntango bazuzi batye sinyatili na yango. Nzokande, esengeli ete moto oyo afundami azwa mokanda ya solosolo ya mobeko ya ntango mokuse to azwa mokanda ya mobeko yango mpo bafunda ye na likambo ya kobuka mobeko yango.

14. Ntango nini esambiselo ekotya mokolo ya nsuka mpo na koyoka likambo ya kobatelama na mabe?

Ata soki zuzi apesi to aboyi kopesa ndingisa ya kobatelama mpo na mwa ntango (soki moto oyo ayei kofunda asengi yango), bakosala **likita ya nsuka** na kati ya mikolo 21 banda mokolo oyo *bafundaki ye*, soki moto oyo ayei kofunda alongoli likambo yango te.

15. Lotomo mpe mokumba ya moto oyo afundami na likambo etali

kobatelama na mabe

Moto nyonso oyo afundami na likambo ya kobatelama na mabe azali na lotomo ya:

- Kozwa kopi ya likambo oyo *bafundaki* yo na yango;
- Koyeba mokolo, ngonga mpe esika ya kosambisa ya nsuka;
- Kotinda eyano na mokanda na komilela ya mbeba *ya moto oyo amilelaki* (esengeli te);
- Kokende na bosambisami ya nsuka mpe kolakisa bilembeteli na kombo ya moto oyo afundami, ata mpe kopesa bilembeteli mpe kobenga batatoli;
- Kosenga na secrétariat ete ebimisa **mokanda** ya kobengisa moto oyo afundami mpo na kolakisa yango na moto oyo azwi litatoli oyo moto oyo afundami alingi ete amonana na likita;
- Kosenga na esambiselo ete **ebongola** (o changer) to **eboma** (elongola) mobeko ya bobateli ya ntango moke; mpe
- Kozwa avoka to lisalisi mosusu mpo na koyanola to kobongisa likambo. Makambo matali makoki ya kosamba ezali na nsuka ya buku oyo.

Mikumba ya moto oyo afundami

Moto nyonso oyo afundami na likambo ya kobatelama na mabe oyo epesami na nzela ya mobeko ya kobatelama mpo na mwa ntango asengeli kotosa biteni nyonso ya mobeko yango ntango ezali na nguya. Bafundi oyo babuki mobeko ya ntango moke bakoki kokangama mpe kofundama.

Kaka zuzi nde akoki kobongola maloba ya mobeko ya libateli ya ntango moke. Mokoseli akoki te kobongola maloba to kopesa mofundami ndingisa ya kobuka maloba na ye.

Na ndakisa, soki mobeko ya ntango moke epekisi mofundami kokota na ndako oyo afandaki na ye liboso, mofundami akofundama na mbeba soki akei na ndako, ata soki mofundami abengaki mofundami.

Kobuka mobeko ya libateli ya ntango moke ezali kaka mbeba ya classe D oyo ememaka etumbu ya mikolo 364 ya boloko mpe/to ya lifuti ya dolare 2 000.

Kobuka mobeko ya libateli ya ntango moke ezali mpe mbala mosusu mbeba ya C oyo ememaka etumbu ya mibu mitano ya boloko mpe \$5000 ya lifuti.

Moto oyo afundami soki alingi koboya likambo oyo mosengi asengi to kopesa bilembeteli na likambo yango, asengeli kozala na likita ya nsuka. Soki moto oyo afundami azwi mokanda te (atindami na tribinale te) na ntango ya kosamba ya nsuka, bakosambisa likambo yango na nsima. Mobeko ya kobatela ntango moke ekotikala na makasi kino mokolo wana.

Moto oyo afundami asengeli koyebisa na biro ya Leta soki adresi na ye ebongwani na nzela ya kotinda *mokanda oyo ezali na nimero oyo (CV/CR-199)* na tribinale mpe kotinda yango na moto oyo azali kosamba.

16. Esengi na moto abongola to alongola mobeko mokoya ntango mokuse

Mpo na kosenga ete esambiselo **ebongola to elongola mobeko ya ntango** moke, salela formulaire oyo: *Motion ya mofundami mpo na bolongoli motindo ya bobateli mpo na mwa ntango to Motion ya mbongwana, mbongwana ya motindo ya bobateli (PA-010).*

Ezali na ntalo te mpo na kotinda formulaire *PA-010*.

Soki moto oyo azwi etumbu asengi na tribinale ete ebongola to elongola mobeko moko ya kobatela moto oyo azwi etumbu, esengeli koyebisa yango na moto oyo azali komilela ngonga 48 liboso ya kosambisa ye, soki zuzi apesi ye ngonga ya mokuse te.

17. Soki mobeko ya ntango moke epekisi mofundami na kozala na mandoki to mandoki ya makama

Soki mobeko ya ntango moke epekisi mofundami na kozala na minduki to minduki mosusu ya makama, mofundami asengeli kopesa minduki nyonso na mosali ya mibeko to na moto mosusu ndenge mobeko yango elobi. Tribinale ekopesa mofutisi-mibeko *formilere ya lisungi mpo na kozongisa mandoki mpe bibundeli (PA-26)* mpo na kolimbola ndenge ya kosala mpo na kozongisa mandoki to bibundeli ya makama na molongo ya mobeko ya tribinale.

Moto oyo afundami asengeli kotalela malamuni makambo mpe asengeli kosala na kolandaka malako oyo epesami ntango azali kopesa mandoki to bibundeli ya likama.

Soki mobeko yango esengi ete moto oyo afundami azongisa bibundeli na ye na bakonzi ya Leta, bakonzi ya Leta bakotinda *mokanda oyo bakopesa na bakonzi ya Leta (PA-024)* mpo na koyebisa na tribinale bibundeli nini, soki ezali, oyo moto oyo afundami azongisaki.

Soki mobeko epesi ndingisa na moto oyo afundami mpo apesa minduki na moto mosusu oyo azali mosali ya mibeko te, moto oyo afundami asengeli kotia *mokanda ya kopesa ndingisa ya kopesa minduki na moto oyo afundami (PA-025)* mpo na kosala lisakoli ya koyeba moto yango mpe ya kotanga minduki nyonso oyo apesi. Esengeli kotia yango na kati ya ngonga 24 nsima ya kopesa yango mpe kopesa yango na tribinale to na bakonzi ya Leta oyo balobeli na mobeko ya tribinale. Bibundeli to bibundeli mosusu ya makama esengeli kozongisama na ntango oyo epesami na mobeko.

Mbala nyonso oyo *mokanda ya kopesa ndingisa ya kotika mindoki* (Formilere PA-024 to PA-025) ekotindama na esambiselo, mokomeli akotinda kopi ya mokanda yango epai ya moto oyo azali kofunda mpe epai ya moto oyo afundami, elongo na mokanda oyo ezali na moto ya likambo: *Makambo etali mokanda ya kopesa ndingisa ya kotika mindoki* (PA-031). PA-031 ezali kolimbola nini esengeli kosala soki moto oyo ayei kofunda akanisi ete moto oyo afundami azwi te bibundeli nyonso oyo azalaki na yango, to soki moto oyo afundami akanisi ete bansango oyo bapolisi bapesi ezali ya solo te.

- Soki yo nde ozali mofundi mpe ozali kokanisa ete mofundami atiki te mandoki na ye nyonso, okoki kobenga bakonzi. Okoki mpe kobenga moto oyo alukaka bolamu ya bato oyo bazali konyokwama na mobulu na kati ya libota to na makambo ya kosangisa nzoto na nzela ya makambo oyo ezali na nsima ya mokanda oyo.
- Soki ozali mofundami mpe okanisi ete makambo oyo ezali na *mokanda ya bapolisi mpo na kolongola mandoki* na ye ezali ya solo te, okoki kosolola na bakonzi ya Leta oyo bakomaki mokanda yango mpo na koyebisa bango makambo ya solo.

Soki tribinale emoni ete ezali na ntina oyo ekoki kosala ete moto oyo afundami azongisa te mandoki na ye nyonso to bibundeli mosusu ya mabe ndenge mobeko ya kobatela moto esengi, tribinale ekoki kobimisa mokanda ya kolukaluka oyo epesi nzela na bakonzi ya Leta ete bazwa bibundeli na esika nyonso.

18. Makambo ya kotalela liboso ya kosamba ya nsuka

Mokomeli akotia mokolo ya nsuka ya koyoka likambo ya kobatelama na mabe kati ya mikolo 21 nsima ya kokotisa *likambo ya mabe*.

Esengeli ete moto oyo afundami azwa mokanda oyo ekomonisa ye likambo yango (esengeli kotindama epai na ye) mpo ete lisambisi ya nsuka esalema. Soki moto oyo afundami azwi mokanda te na mokolo ya nsuka ya kosamba, tribinale ekobongola mokolo ya kosamba na mokolo mosusu.

Soki moto oyo afundami azwi mokanda te na mokolo ya nsuka ya kosamba, moto oyo afundami asengeli koya na mokolo yango mpo na koyeba soki babwaki likambo yango te mpe soki mobeko ya ntango moke oyo bakati ezali kaka na nguya.

Basangani nyonso mibale basengeli kokende na likita ya nsuka. Soki moto oyo ayei kofunda akomi te na ntango ya kosambisa, zuzi akoki koboya kondima likambo yango. Soki baboyi likambo yango, mobeko nyonso ya kobatela mwana mpo na mwa ntango ekozala lisusu na nguya te.

Soki moto oyo afundami azwi mokanda kasi ayei te na tribinale, ekoki kozala ete zuzi akotya sinyatire na mobeko ya nsuka mpo na kobatela ye.

19. Esengi ete bazongisa mokolo ya kosambisa

Soki moto oyo azali kofunda to mofutami azali na likambo moko ya lombangu mpe akoki te koya na mokolo ya kosamba, asengeli koyebisa yango na tribinale noki mpenza mpe kosenga **na mokanda ete mokolo oyo bakosambisa** likambo yango ekende liboso. Zuzi akozwa ekateli soki akondima to akoboya kopesa ntango ya kobakisa. Esengeli kopesa moto mosusu kopi ya mokanda ya kosenga lisungi oyo epesami na tribinale mpe kopesa ye libaku ya koyanola na mokanda yango.

20. Makambo oyo okoki kokutana na yango na tribinale

Makambo ya kobundela bato oyo bazali konyokola yo mpe makambo ya kobundela bato oyo bazali konyokola yo ezali ya bato nyonso. Yango elingi koloba ete ekoki kozala na bato mosusu na kati ya ndako ya kosambisa ntango tribinale ekosambisa likambo na yo. Mbala mingi, na mokolo moko, batribinale ekotinda na tribinale makambo mingi oyo etali kobatelama na bato oyo bazali konyokola to kotungisa yo. Biteni nyonso bikokota na ndako ya kosambisa na nzela ya kimya. Bato oyo bafundaki likambo mpe baoyo bafundamaki bakoki kokutana na tribinale te, longola kaka mpo na koluka koyokana na likambo yango na nzela ya avoka to ya moto oyo azali kokotela bango. Na batribinale mingi, bato oyo basalisaka bato oyo bazali konyokola bango na ndako to baoyo basangisaka na bango nzoto na makasi bakozala mpo na kosalisa bafundi. Basangani bakozwa libaku ya koyokana na likambo na bango, kasi soki basangani bakoki koyokana te, mbala mingi esambiselo ekotala likambo yango kaka na mokolo wana.

Mpo na yango, bato oyo bazali kosamba basengeli koya na tribunale na makanisi malamumu mpo na kopesa bilembeteli, kopesa litatoli mpe, soki esengeli, kobenga batatoli na ntango ya kosamba.

21. Mobeko oyo epesami na nzela ya boyokani (kozanga ete bayoka ye)

Liboso ya kosambisa ya nsuka, zuzi akoki kotuna bato oyo bazali na likambo yango soki bakoki kondima kozwa ekateli ya kobatela bango na esika ya kosambisa bango na makambo nyonso. Bikateli ya boyokani (biyano na boyokani) mbala mingi ekomami nsima ya zuzi asololi na bato na kati ya tribunale, to na nzela ya bato lokola bato oyo babundaka na makambo ya mobulu na kati ya libala, bato oyo babundaka na makambo ya kosangisa nzoto to baavoka. Soki mobeko ya libateli ya ntango mokuse epekisi boyokani nyonso kati na mofutami mpe mofundami, esengeli te kozala na masolo to boyokani kati na bato mibale kozanga ete zuzi azala wana.

Bikateli ya bondimi ekoki kozala na libateli mpe na nguya ya *mibeko ndenge moko* na oyo ya ekateli oyo epesami nsima ya koyoka likambo. Moto oyo afundami akoki kokangama mpe kofundama mpo na kobuka mobeko ya boyokani na lolenge moko oyo moto oyo afundami akoki kokangama mpo na mobeko oyo epesamaki nsima ya koyoka likambo.

Nzokande, ekateli ya kopesa ndingisa epesami kozanga ete zuzi ayeba ete moto oyo afundami asali mbeba to misala oyo mosali na mbeba alobeli kati na likambo na ye *ya mbeba*.

22. Nini ekosalema na mokolo ya nsuka ya kosambisama?

Soki bato oyo bazali kosamba bakoki koyokana te mpe esengi ete basambisa likambo yango, mbala mingi zuzi akosambisa likambo yango kaka na mokolo yango. Kosambisama ya nsuka ekosalema liboso ya bato nyonso mpe ekosambisama na zuzi.

Ndenge ya kobanda lisolo

Moto oyo azali kosamba mpe moto oyo bafundi ye basengeli komibongisa mpo na kopesa bilembeteli, kopesa litatoli mpe, soki esengeli, kobenga batatoli na kosamba.

Lokola na makambo mosusu nyonso, moto oyo ayei kofunda azali moto ya liboso ya kosamba mpe azali na mokumba ya komonisa **bifundeli** (bilobaloba) oyo ezali na mokanda ya *kofunda mpo na mbeba*.

Moto oyo afundami akozwa libaku ya kosamba nsima ya moto oyo afundi ye.

Moto oyo afundi akosenga na esambiselo ete epesa lolenge ya kobongisama na ye na *likambo ya mabe oyo asali*. Moto oyo afundami asengeli kozala pene ya kolimbola ntina oyo esengeli te kopesa moto oyo afundami biloko oyo asengi, to kopesa likanisi ya kobongisa makambo mosusu.

Longola moto oyo afundami mpe oyo afundami, bato mosusu oyo bayebi likambo oyo esalemaki bakoki kopesa litatoli. Soki likambo yango esalemi mpo na mwana oyo akokisi naino mbula 18 te, bakoki kosenga mwana apesa litatoli. Soki mofundi to motatoli mosusu ayebi likambo oyo esalemaki mpe akoki kopesa litatoli na esika na ye, mwana akoki kozala na ntina te ya kopesa litatoli.

Ndenge moko na makambo mosusu ya bato, bosambisami ya nsuka ekolanda mibeko ya Maine mpo na makambo ya bato mpe mibeko ya Maine mpo na makambo ya litatoli, oyo epekisaka lolenge ya makambo oyo zuzi akoki kotalela. Tribinale ekotinda moto nyonso oyo aboyi.

Basangani oyo bazali komileisa bango moko bazali na mibeko ndenge moko na oyo ya basangani oyo bazali na avoka. Moto moko akozwa eloko te na tribinale kaka mpo azali na avoka te.

Banani bakoki kokende na tribinale?

Bato bakoki kokende elongo na baninga na bango mpe bandeko na bango mpe bakoki kosamba na nzela ya avoka to ba avocats. Basungi bakoki te kopesa litatoli soki bayebi te makambo oyo ekomami na *mokanda ya kofunda*.

Soki baboti bazali na bana oyo bakokisi naino mbula te

Soki moto oyo azali kosenga lisungi mpe moto oyo afundami bazali baboti ya bana oyo bakokisi naino mbula ya kobotama te, moto na moto asengeli komema mokanda ya *lisungi mpo na bana (FM-050)* oyo ekotondisama na mokolo ya kosambisa ya nsuka, longola kaka soki mobeko ya lisungi mpo na bana ezali naino. Zuzi akoki kotuna mituna na ntina ya mosolo ya bato oyo bazali kosamba. Soko epesami etinda, zuzi akoki kofuta mbongo ya lisungi ya bana soki etinda ya lisungi ya bana ezali naino te.

23. Makambo nini ya kobongisa ekoki kozala na kati ya mobeko oyo epekisaka ete moto asalela moninga mabe?

Etinda ya kobatela moto na mabe ekoki kozala na moko to mingi ya makambo oyo:

1. Mofundami asengeli kozokisa te, kobangisa te, to kokotisa mobulu te na mosengi mpe na bana oyo bafandi na ndako ya mosengi;
2. Moto oyo afundami asengeli kozala na boyokani ata moke te, ezala na **ndenge ya polele to ya polele te, na** moto oyo azali kosamba;
3. Moto oyo afundami asengeli kozala mosika na ndako, na eteyelo, na kompanyi to na esika ya mosala ya moto oyo azali kosamba;
4. Moto oyo afundami asengeli te kolandela to kolanda moto oyo azali kosamba;

5. Moto oyo afundami asengeli kozala na mondoki te to na minduki mosusu ya likama te;
6. Mofutami asengeli te kozwa, koteka, kobebisa to kobebisa biloko nyonso to ndambo ya biloko ya mosengi;
7. Moto oyo afundami asengeli te kozokisa to kokanela kozokisa nyama oyo ezali ya moto mosusu to oyo azali kobatela yango;
8. Moto oyo afundami asengeli te kopanza (ko kabola) bilili ya moto oyo azali kosenga lisungi; mpe
9. Moto oyo afundami asengeli te kobebisa, komema to kobongola passeport ya moto oyo azali kosenga ndingisa ya kofanda na mboka mopaya to mikanda mosusu oyo ezali na ye.

Mokano ekoki:

1. Kopesa ndako mpo na ntango moke na mosengi to na mofutami;
2. Kopesa ndingisa ya kokabola biloko ya moto;
3. Koyebisa babateli ya lopango, babateli ya bibwele to babateli ya mwana oyo azali na mbula ya kobotama te oyo afandi na ndako, soki esengeli kobatela nyama yango, soki esengeli kobatela yango to soki esengeli kobatela yango;
4. Koluka ete moto oyo afundami afuta mosolo mpo na kosunga ye mpo na mwa ntango, mpo na lifuti oyo abungisaki, mpo na biloko oyo ebebaki, to mpo na mbongo ya kokende kofanda na esika mosusu;
5. Kosenga ete balongola mokanda nyonso ya assurance ya bomoi oyo moto oyo afundi azali na yango, mpe kotinda kopi ya mokanda yango na kompani ya assurance;
6. Koluka ete moto oyo afundami azwa toli, asangana na programme ya lisungi oyo endimami mpo na kobundisa mobulu na kati ya libota, to asangana na mosala mosusu ya kopesa toli oyo esambiselo amoni ete ebongi;
7. Kosenga na mofundami ete alongola, aboma to azongisa na moto oyo afundi bililingi nyonso ya nkuku oyo ezali kolakisa makambo ya kosangisa nzoto, to afuta mbongo oyo esengeli mpo na kolongola, koboma to kozongisa bililingi yango; mpe
8. Kofuta mbeba mpo na bozongi to kozongisama ya passeport ya mofundi to mokanda mosusu ya immigration, mpe nyongo nyonso ya mofundi mpo na boyokani ya mombongo ya kosangisa nzoto.

Soki mosengi na mofutami bazali na bana elongo, mobeko ekoki mpe kozala na moko to ebele ya makambo oyo elandi:

1. Kozwa lotomo ya baboti ya ntango mokuse (esika ya kofanda ya libosoliboso mpe lotomo ya kokutana na bana);
2. Kofuta mbongo ya bana, ata mpe kofuta mbongo ya kofuta mbongo mbala moko mpo na kozwa mbongo ya bana; mpe
3. Ko tinda mokanda ya lisungi mpo na bana soki osali yango te.

Zuzi akoki kosenga na moto oyo afundami afuta mosolo ya kosamba mpe/to ya kofuta avoka.

Na esika ya yango, nsima ya koyoka likambo, zuzi akoki kosenga na mosengi afuta mosolo ya tribunale mpe/to ya avoka oyo ekoki, kasi kaka soki esambiselo epesi ye te ndingisa ya kobatela ye mpe soki amoni mpe ete likambo oyo bafundaki ye na yango ete azali kosalela mbongo na *ndenge ya mabe* ezalaki ya **mpambampamba**.

Etinda ekoki kolobela makambo mosusu oyo esengeli mpe ebongi kobongisa.

Na kotalela **makambo ya sikisiki oyo ekomami** na mokanda ya nsuka, bakoki mpe kopekisa moto oyo afundami na kosimba, kozwa to kozala na mandoki to bibundeli na kolanda mibeko ya Leta, ata soki moto oyo afundami azali na ndingisa te ya kosimba mandoki to mandoki ya mabe na kolanda mibeko ya Maine. Tala eteni A.9.

24. Na ntango boni mobeko ya kobatelama ya libela mpo na mabe ekoki kouwela?

Mobeko ya liboso ya kobatela moto oyo azali na likama ya kosalela ye mabe ekoki kouwela mbula mibale. Ntango ya mokuse koleka ekoki kopesama to koyokana na ngambo nyonso mibale. Soki zuzi asemboli mobeko ya liboso mpo na kobatela moto oyo asali mbeba, na bosengi ya moto oyo asali mbeba, akoki kobakisa mobeko yango ntango nyonso oyo bazuzi bamoni ete esengeli kobatela moto oyo asali mbeba.

25. Nini ekosalema soki moto oyo afundami abuki mobeko?

Moto oyo azali kofunda asengeli kobenga na biro oyo etalelaka makambo ya mibeko mpe kolimbola ete mofundami abukaki mobeko ya kobatela moto na mabe (mpo na mwa ntango to mpo na libela).

Benga 911 soki moto moko azali na likama ya mbalakaka.

Soki mofundami abuki mobeko ya kobatela na mabe, engebene maloba ya sikisiki ya mobeko, kobuka mobeko ekoki kozala mbeba ya kelas D to ya kelas C mpe ekoki komema na kokanga mofundami to kofuta amande.

Mosali ya mibeko azali na mposa te ya komona mbeba mpo na kokanga moto oyo afundami.

26. Soki epekiseli ya libela epekisi mofundami na kozala na mandoki to mandoki ya makama

Etinda ya libela ekoki kopekisa mofundami na kozala na mandoki to mandoki mosusu ya makama mpe esengi na mofundami ete apesa mandoki yango na bakonzi to na moto mosusu. Soki esambiselo epesaki kala mobeko ya ntango mokuse oyo epekisaki kozala na mandoki to mandoki ya makama, moto oyo afundami akoki kopesa mandoki nyonso lokola esengami na mobeko ya nsuka. Soki moto oyo afundami azali kaka na minduki to minduki ya makasi oyo epekisami na mobeko ya nsuka to na mobeko ya Leta, asengeli kopesa minduki nyonso to minduki ya makasi na polisi to na moto mosusu.

Tosengi otanga eteni A.12 mpo na koyeba ndenge nini moto oyo afundami asengeli kozongisa mandoki to bibundeli ya makasi mpe nini ekoki kosalema soki moto oyo afundami abuki mobeko yango.

27. Kobongola to kosukisa mokanda ya libateli ya libela

Kaka zuzi nde akoki kobongola (kobongola), **kosukisa** (kosukisa) to kobakisa mikolo ya mobeko ya kobatela, ata soki bato oyo bazali na likambo babongoli makanisi na bango to bayokani. Soki zuzi moko abongoli to alongoli mobeko yango te, mobeko ya liboso ekotikala kaka. Moto oyo asali likambo ya ndenge wana akoki kokangama to mpe kofundama.

Mpo na kobongola mobeko ya nsuka liboso ete ekoka kosila, moto oyo azali kosenga mbongwana asengeli kotinda *mokanda oyo ekopesa ye nzela ya kobongola to kolongola mobeko ya libateli (PA-022)* epai ya mokomeli ya tribinale ya district mpe kotinda kopi na ye epai ya moto mosusu.

Mokomeli akotia mokolo mpe ngonga ya kosambisa mpe akotala soki esengeli kotinda mokanda na nzela ya posita to na nzela ya bapolisi.

Lolenge moko ya kosala mpo na mokanda ya libateli, ndenge emonisami na ebandeli ya buku oyo, ezali mpe kosalelama mpo na kosenga ete mokanda ya libateli ebongwana.

28. Soki moto oyo afundi alingi ete mokanda ya kobatela ye ekoka kouwela lisusu

Mobeko ya liboso mpo na kobatela mwana na makambo ya mabe ekoki kouwela mbula mibale. Soki moto oyo azali komilela alingi ete mobeko yango ekoka kouwela lisusu, asengeli kokoma mokanda na sekretere ya tribinale ya etuka mpo na kosenga yango. Salela formulaire *Likambo ya kobakisa mobeko ya kobatela (PA-013)*.

Moto oyo azali komilela asengeli kosenga prolongation ya mobeko ya libateli mikolo 30 liboso ya mokolo oyo mobeko yango ekosila mpo na koboya ete mobeko ya libateli esila. Soki moto oyo afundi asali te demande ya prolongation ya ordonnance ya protection, ordonnance ya protection ya ebandeli ekotikala kaka tii na mokolo oyo yango ekosila. Soki moto oyo azali kofunda asali te *Likambo ya kobakisa mobeko ya kobatela* liboso mokolo oyo epesami mpo na kosukisa mpe azali kaka na mposa ya libateli, asengeli *kofunda* lisusu mpo na mbeba oyo asali na kofundama ya mbeba mosusu.

Lolenge moko ya kosala mpo na mokanda ya libateli, ndenge emonisami na ebandeli ya buku oyo, ezali mpe kosalelamba mpo na kosenga ete mokanda ya libateli ekoka koumela lisusu. Moto oyo afundami azali na lotomo ya kozongisa eyano, kokende na bosambisami ya kosenga kobakisa mobeko to *kosenga kosambisama nsima ya kosambisa mpo na kobongola/kosukisa mobeko ya kobatela* (PA-022).

29. Etinda ya kobatela moto na mabe oyo euti na esambiselo ya mboka mosusu to ya mboka mosusu

Soki ozwi mobeko ya kobatelama mpo na mwa ntango to mpo na libela na esambiselo ya mboka to ya mboka mosusu, okoki kotia to kokomisa mobeko yango na tribinale ya etuka ya Maine.

Triniale ya etuka. Esengeli te kokoma etumbu to mobeko ya mboka mopaya mpo ekoka kosalelamba na Maine, kasi ekoki kosalisa bakonzi ya mibeko mpo na kosalela yango. Na bantango mosusu, mibeko ya mboka mosusu babengaka yango "mibeko ya mboka mopaya".

Mpo na kokomisa mokanda ya libateli ya mopaya, pesa mikanda oyo elandi na tribinale ya etuka ya Maine na engumba oyo yo to mofutisi ofandi (mpo na liste ya tribinale ya etuka na engumba mokomoko, kende na site ya Lisangani ya basambisi ya Maine):

- *Mokanda ya makambo etali libota mpe libula* (FM-002);
- *Afidavit mpe bosengi ya kokomisa mokanda ya libateli ya mopaya na kolanda mibeko ya kokomisa mibeko ya mopaya* (UEFJA); mpe
- Kopi ya mokanda ya Leta oyo epesi ndingisa ya kobatela mwana.

Sekretere akotondisa *mokanda mpo na komonisa ete ondimi yango* mpe akotinda yango na nzela ya posita epai na yo mpe epai ya bakonzi ya Leta. Moto oyo afundami akozwa mokanda ya mobeko ya ntango moke to ya libela oyo euti na tribinale ya mboka mosusu mpe akoyeba te ete okomaki mobeko yango na Maine.

30. Ndenge ya kofunda na tribinale mpo na ekateli oyo ebimi mpo na kopekisa ete basalela yo mabe

Soki moto moko andimi te na mobeko ya nsuka oyo ebatelaka moto na mabe, akoki kofunda likambo yango na Tribinale monene ya Maine. Tribinale monene ya bazuzi ya Maine babengaka yango mpe Tribinale ya mibeko ntango etalelaka ba recours.

Mpo na kofunda, moto oyo azali kofunda asengeli kotia baformilere oyo elandi na tribinale ya district oyo ebimisaki mobeko ya libateli ya libela na kati ya mikolo 21 nsima ya kokoma na makasi ya mobeko yango:

- *Elembo ya libyangi (CV-CR-162); mpe*
- *Formilere ya kosenga transcription mpe audio (CV-CR-165)*

Ezali na lifuti mpo na kofunda na esambiselo ya mibeko, longola kaka mpo na bafundami oyo bazwi libateli ya nsuka na ntina na mobeko ya mabe to na ntina na mobeko ya kobundisa bato na likambo ya mobulu na kati ya libota, kolandela moto, konyokola moto mpo na kosangisa na ye nzoto, koteka moto mpo na kosangisa na ye nzoto, to kopalanganisa bililingi mosusu ya bato na ndenge oyo epesami nzela te. Nzokande, okoki te kofuta yango soki ozali na makoki te ya kofuta yango. Kotondisa mokanda ya kosenga bolimbisi liboso ya esambiselo ya liboso ekoki kozala mpasi. Kotondisa mokanda ya kofunda likambo epai ya bazuzi ekoki kozala mpasi. Ezali malamumu ete osolola na avoka liboso ya kosala appel.

ETENI B — KOBATELAMA NA MONYOKO

1. Kotungisa moto elimboli nini?

- Misala misato to koleka ya kobangisa, kobundisa, kosalela makasi ya solo to ya kobangisa na moto oyo afundami, oyo esalami na mokano ya kobangisa, kobangisa to kobebisa biloko ya moto, mpe oyo esali ete kobangisa, kobangisa to kobebisa biloko ya moto esalema; to
- Likambo moko to etamboli moko oyo ezali **mbeba monene**, lokola mobulu ya kosangisa nzoto, bobangi, bokangami, mbeba monene, kobwaka moto to kobebisa bomoi ya moto; to
- Kobuka mibeko to kokotisa kati na makambo ya mibeko ya mboka ya moto oyo azali komilela.

2. Nani akoki kosamba na esambiselo mpo na kobatelama na monyoko?

- Moto nyonso, ata oyo atangi na eteni ya A.2; mpe
- Kompani moko.

3. Nani akoki kozala moyanoli na likambo ya kobatelama na monyoko?

- **Moto nyonso** akoki kofundama na likambo ya komibatela na monyoko. Esengeli te ete moto oyo afundi azala na boyokani ya ndenge mosusu na moto oyo afundami.
- Tala *mituna ya makambo ya bobateli* na lokasa i mpo na koyeba ntango nini esengeli kofunda likambo ya bobateli na monyoko na esika ya kofunda likambo ya bobateli na mabe.

4. Ndenge nini okoki kobanda kosenga lisungi ya kobatelama na monyoko?

Zwa nsango ya "bosukisi ya monyoko" na bakonzi ya polisi

Mbala mingi, moto oyo ayebebi likambo yango asengeli komonisa ete bakonzi ya Leta basilaki kopesa moto oyo afundami mokanda mpo na kopekisa ye (ntango mosusu babengaka yango "mokanda mpo na kopekisa ye") liboso ya kobanda kosenga libateli.

Na bantango mosusu, koyebisa likambo yango epai ya bakonzi ya Leta ekoki kosukisa monyoko.

Mpo ete bapolisi batika kotungisa yo, kende na departema ya bapolisi ya mboka na yo, na biro ya bapolisi ya Maine to na biro ya sherifi mpe yebisa likambo ya kotungisa yo mpe senga ete batika kotungisa yo. Soki mokanda ya kotika kotungisa moto esilisi kotungisa yo te, osengeli kozwa mokanda yango mpe kotinda yango esika moko na mokanda ya *komilela mpo na komibatela na kotungisa moto* (PA-006) (*komilela mpo na kotungisa moto*).

Esengeli te *otia* kopi ya mokanda ya bosukisi ya botomboki soki *komilela* ya botomboki esimbami na makambo ya mobulu na kati ya ndako, ya mobulu na kati ya bolingo, ya mobulu ya kosangisa nzoto, ya botomboki to botomboki na nzela ya telefone to na nzela ya masini ya kosolola na nzela ya ordinatere ndenge emonisami na 17-A M.R.S. §§ 506(1)(A-1) or (A-2), to likambo mosusu ya mabe mpenza.

Okoki mpe kosenga na bazuzi ete bafuta yo te soki ozali na ntina ya kosenga ete bafuta yo te.

5. Tribinale ya district nini mosengi asengeli kokende?

Moto oyo azali kofunda likambo akoki kokende na tribinale ya etuka epai afandaka, epai oyo moto oyo afundami afandaka to epai oyo kompanyi ezali.

Liste ya batribinale ya etuka ezali na nsuka ya buku oyo na Annexe A mpe na Internet na: www.courts.maine.gov/courts/district.html.

Soki oyebi te soki esambiselo nini ya engumba to ya etuka okosamba na yango, okoki kozwa liste ya ba-courts ya engumba to etuka na Internet na: www.courts.maine.gov/courts/find-by-town.html.

6. Mbongo ya kofuta

Kofuta ezali mpo na kofunda likambo ya botomboki, soki kaka te likambo ya botomboki euti na makambo ya mobulu na kati ya libota, ya mobulu, ya kosangisa nzoto, mombongo ya kosangisa nzoto, to kopanza bililingi ya bato mosusu kozanga ndingisa. Mokomeli akoyebisa yo ntalo ya sika. Lisusu, liste ya mbongo ya kofuta ezali na kati ya mokanda JB-05-26, oyo ezali na Internet: www.courts.maine.gov/orders.html.

Soki ozali na makoki ya kofuta te, okoki kosenga na zuzi ete afuta te. Sekretere ya biro akopesa yo mokanda oyo ekomonisa ete ondimi likambo yango mpe okoki kokoma yango mpo na kosenga bolimbisi.

7. Makambo ya kosala mpo na kokoma mokanda ya kofunda

Tala eteni A.6.

8. Motubeli akoki kozwa mobeko ya kobatelama mpo na ntango moke na monyoko?

Ee. Moto oyo azali komilela asengeli komonisa ete azali na *likama* ya kobundisa ye na nzoto to kotungisa ye **makasi na makanisi**. . Soki moto oyo afundi azali kompanyi, asengeli komonisa ete kompanyi na ye ezali na likama monene ya kobungisa biloko na yango mpo na makambo oyo mofutami asali.

Etinda ya kobatelama ya ntango moke na monyoko ekoki kopekisa moto oyo afundami kosala makambo oyo elandi:

1. Konyokola, kobangisa, kotungisa, kobangisa na nzela ya telefone to na nzela ya masini ya kosolola na nzela ya ordinate ndenge emonisami na 17-A M.R.S. §§ 506(1)(A-1) to (A-2), kopekisa to kotungisa kimya ya moto oyo ayei kofunda to ya basali na ye;
2. Kokota na ndako to na lopango ya moto oyo azali komilela;
3. Kozwa, kotekisa to kobebisa biloko ya moto oyo ayei kofunda;
4. Kolanda moto oyo ayei kofunda mbala na mbala mpe kozanga ntina; to kozala na ndako ya moto oyo ayei kofunda, na eteyelo, na kompanyi to na esika ya mosala, to kozala pene na ye;
5. Kozala na boyokani ya polele to ya polele te na moto oyo ayei kofunda yo; to

6. Koboma, komema to kobongola passeport ya mofundi to mokanda mosusu ya immigration oyo mofundami azali na yango.

Tala eteni A.8 mpo na koyeba ndenge nini okoki kozwa mokanda ya kobatela yo na mabe.

9. Ntango nini bosambisami ya nsuka ekosalema na likambo ya kobatelama na monyoko?

Boyokani ya nsuka na likambo ya kobundela bato ekobanda na mokolo oyo ezali liboso, kasi na bokeseni na likambo ya kobundela bato, esengeli te kobundela bato na kati ya mikolo 21 ya *kofunda bato mpo na konyokola* bango.

10. Ndenge oyo bafundaki ye

Mokengeli *asengeli, kozwa mokanda ya kobenga ye*, mokanda ya kofunda ye mpo na konyokola ye, mpe mikanda mosusu oyo epesami na tribunale liboso ya kosambisa ye.

Soki esambiselo epesi ndingisa ya kobatela moto mpo na mwa ntango, ekosala bibongiseli mpo ete mokanda ekoka kotindama na moto oyo afundami.

Ezali na ntalo te soki:

- *Lifunda ya kotungisa* ezali na likambo oyo balobi ete azali mobulu na ndako, azali kolandalanda ye, azali kobengisa ye na kosangisa nzoto, koteka biloko na kosangisa nzoto, to kopalanganisa bililingi mosusu ya bato na ndenge oyo epesami ndingisa te; to
- Tribunale ekopesa ndingisa ya kobatela moto mpo na mwa ntango mpo banyokola ye te, ata soki ezali mpo na ntina nini.

Lokola na likambo ya kobatelama na mabe, bosambisami ya nsuka ekosalema te kino moto oyo afundami akozwa nsango ya likambo yango.

Tala lisusu makambo mosusu oyo etali ndimbola na eteni A.11.

11. Lotomo mpe mokumba ya moto oyo afundami na likambo ya komibatela na monyoko

Moto oyo afundami na likambo ya kobundisa monyoko azali na lotomo mpe mikumba ndenge moko na moto oyo afundami na likambo ya kobundisa minyoko. Tala eteni A.15.

12. Ndenge ya kobongisa lisukulu ya nsuka na likambo etali komibatela na monyoko

Mokomeli akotala mokolo ya kosambisa ya nsuka mpo na likambo ya kobatelama na monyoko nsima ya kokoma mokanda oyo zuzi akopesa mpo na kobatela yo mpo na mwa ntango.

Soki zuzi azwi mokano ya kopesa ndingisa te, kasi moto oyo amemi ngambo alingi kaka kokende liboso, bakotala ye mpo na mbala ya nsuka.

Moto oyo bafundaki asengeli kozwa mokanda (service) liboso ya mokolo ya kosambisa. Lisukulu ya nsuka ekosalema na lombangu mpenza. Tala biteni A.14 mpe A.18 -A.19 mpo na koyeba makambo mosusu oyo etali lisukulu ya nsuka.

13. Makambo oyo okoki kokutana na yango na tribinale

Tala eteni A.20 mpo na koyeba nini esengeli kozela na esambiselo.

14. Bikateli oyo epesami na nzela ya boyokani (kozanga koyoka)

Tribinale ekoki kokata likambo na nzela ya ndingisa (oyo ebengami mpe ndingisa ya boyokani) na likambo ya kobundela na ndenge moko lokola na likambo ya kobundela na ndenge ya mabe. Tala eteni A.21.

15. Nini esalemaka na lisambisi ya suka??

Soki bosambisami ya nsuka esalemi, lolenge moko lokola na likambo ya kobatelama na mbeba ekosalelama. Tala eteni A.22.

16. Makambo nini ya kobongisa ekoki kozala na kati ya mokanda ya kokata likambo mpo na komibatela na monyoko?

Etinda ya suka ya bobateli na monyoko ekoki kopekisa moto oyo bafundaki na kosala makambo oyo elandi:

1. Kotungisa, kokanela, konyokola, kobangisa, kobundisa to konyokola molobani to basali na ye;
2. Kokota na lopango to na ndako ya moto oyo ayei kofunda;
3. Kokata to kobebisa biloko ya moto oyo ayei kofunda;
4. Kolanda moto oyo ayei kofunda to kozala na ndako na ye, na eteyelo na ye, na esika na ye ya mosala to na esika na ye ya mosala mbala na mbala mpe kozanga ntina oyo ebongi;

5. Kozala na boyokani ya solo to ya lokuta na moto oyo ayei kofunda; mpe
6. Koboma, komema to kobongola passeport ya mofundi to mikanda misusu ya immigration oyo mofundami azali na yango.

Etinda ya nsuka ekoki mpe kosenga na moto oyo afundami ete afuta mosengi mbongo mpo na mpasi oyo azwi mpo na botemeli. Motuya ya kobunga ezali na ndelo oyo elandi:

1. Kobungisa mbongo to lisungi;
2. Ntalo ya malamuna ya kofuta mpo na kobatela bokengi;
3. Mbongo oyo ekoki mpo na kozoka to kobebisa biloko;
4. Kosenga mbongo mingi mpo na kokende kofanda na esika mosusu; mpe
5. Mpasi ya bozongi to kozongisama ya passeport to mikanda misusu ya immigration ya moto oyo azali komilela mpe nyongo nyonso ya moto oyo azali komilela mpo na boyokani ya mombongo ya kosangisa nzoto.

Zuzi akoki kosenga na moto oyo afundami afuta mosolo ya kosamba mpe/to ya kofuta avoka.

Na esika na yango, zuzi akoki kofuta mosombi mbongo ya kosamba mpe/to ya kofuta mbongo ya ba avocats oyo ekoki, kasi kaka soki esambiselo epesi te mobeko ya kobatela ye mpe amoni mpe ete *kosamba mpo na monyokoezalaki* na ntina te.

Mobeko yango ekoki mpe kosenga ete bazongisa moto yango na esika na ye.

17. Mobeko ya bobateli mpo na monyokoli eumelaka ntango boni? Moto akoki kobongola yango?

Mobeko ya liboso oyo epesami mpo na kobatela yo na minyoko ekoki kouwela mbula moko. Zuzi akoki kopesa ngonga ya mokuse, to mpe bato oyo bazali kosamba bakoki koyokana mpo na ngonga ya mokuse na nzela ya mokanda ya boyokani. Soki zuzi asemboli mobeko ya liboso mpe ya nsuka mpo na komibatela na monyoko na bosengi ya moto oyo azali komilela, akoki kobakisa mobeko yango mpo na koleka mbula moko.

Ndenge moko mpe mpo na mbongwana to kobakisama ya mobeko ya libateli mpo na kotelemela monyoko, ndenge moko mpe mpo na mobeko ya libateli mpo na kotelemela mabe.

Moto oyo afundami mpe oyo afundami bakoki kosenga na esambiselo ete ebongola mobeko ya kobatela moto na monyoko. Kaka moto oyo ayei kofunda nde akoki kosenga na tribinale ete babakisela ye mikolo ya etumbu oyo bakatelaki ye. Tala biteni A.27 na A.28.

18.Nini ekosalema soki moto oyo afundami abuki mobeko ya kobatela ye na minyoko?

Soki moto oyo afundami abuki mobeko oyo epekisaka monyoko, bakoki kofunda ye na mbeba ya kelasi D mpe bakoki kokanga ye, kofuta ye amande, to kofinga ye na esambiselo (soki moto oyo afundami afuti te mbongo oyo esengami na esambiselo). Tala eteni A.25 mpo na koyeba nini esengeli kosala soki moto oyo afundami abuki mobeko ya kobatela na monyoko.

19.Bikateli ya Leta to ya mboka mosusu mpo na komibatela na monyoko

Etinda ya libateli na botomboki oyo euti na etuka mosusu to na mboka mosusu etalelami ndenge moko na oyo euti na esambiselo ya Maine. Tala Eteni A.29 ya buku oyo mpo na koyeba ntomo mpe mikumba oyo etali moto oyo afundi mpe oyo ya moto oyo afundami.

20.Ndenge ya kobenga na tribinale mpo na kozwa ekateli ya nsuka mpo na koboya konyokola moto

Ndenge moko mpe mpo na likambo ya kobatela moto na mabe. Tala eteni A.30.

NDIMBOLA YA MALOBA YA NTINA

Kobebisa:

- Kosala to koluka kosala mabe na nzoto to kosimba bato na ndenge ya mabe, ata na ndenge ya kosangisa nzoto (tala mpe mobulu ya kosangisa nzoto);
- kotia to komeka kotia basusu na bobangi ya kozokisa nzoto na nzela ya bizaleli nyonso, ata mpe kobangisa, kotungisa, to ezaleli ya kotungisa;
- kotindika moto na makasi, na makaneli ya makasi to na bobangi ya kosala eloko oyo azali na lotomo to libaku ya koboya kosala to koboya kosala eloko oyo azali na lotomo to libaku ya kosala;
- soki oyebi, na kozanga ndingisa na yo, kopekisa motamboli ya moto mosusu na ndenge ya makasi, na kolongola ye na ndako na ye, na kelasi, na mosala to na esika ya mosala, na komema ye mosika, to kokanga ye na ndako mpo na ntango molai;
- koyebisa na moto moko makaneli ya kosala to kotinda moto asala mbeba ya mobulu oyo ezali likama mpo na bomoi ya moto;
- rolanda mbala na mbala moto oyo ayei na komilela kozanga ntina ya solo to kozala na ndako, na eteyelo, na mosala to pene na ndako ya moto oyo ayei na komilela;
- na mokano ya kofinga, konyokola, to kobangisa, kopanza (kopesa) foto, video, to kaseti oyo ezali na makambo ya moto ye moko to ya moto mosusu kozanga ndingisa na ye; to
- kosala kindumba to kindumba ya makasi.

Mikolo: Moto oyo azali na mbula 18 to koleka, to mwana oyo azali na bonsomi.

Maloba oyo epesami na nse ya ndai : Mokanda oyo ezali na maloba ya moto ye moko oyo akomi mpe atye sinyatire.

Koteka bato na makambo ya kosangisa nzoto na ndenge ya makasi: Kotinda moto na makasi kosala kindumba, kosala kindumba, to kotikala na kindumba na makasi, na makaneli ya makasi, na makasi to na bokosi; kotombola kindumba ya moto oyo azali na mibu na nse ya 18; to kotombola kindumba ya moto oyo azali na maladi ya makanisi, ndenge elimbolami na mozindo na titre 17-A ya mibeko ya Maine oyo ebongisami, eteni 852.

Maloba ya bato: Maloba to bifundeli oyo ekomami na mokanda ya kofunda mpe na mikanda mosusu ya tribinale, kasi oyo endimami naino te.

Kobakisama: Soki moko to bato nyonso mibale oyo bazali na likambo yango basengi na mokanda ete bazongisa likambo yango na nsima, bosengeli kozongisa yango na nsima. Kaka zuzi nde akoki kopesa ndingisa ya kobakisa mikolo.

Ebundeli ya likama: Ebundeli to masini mosusu, esaleli, eloko to eloko, ezala ya bomoi to ya bomoi te, oyo esalemi lokola ebundeli mpe ekoki koboma to kozokisa makasi.

Bato ya kokutana na bango: Bato oyo bazali to bazalaki na bafianse, ata soki bato yango bazalaki to bazalaki kosangisa nzoto.

Mosambisi: Moto oyo afundami.

Moto oyo azali na mbongo ya kobikela: Mikolo oyo bazali na maladi moko ya nzoto to ya makanisi oyo ezali kopekisa bango kokokisa bamposa na bango ya mokolo na mokolo.

Moto ya kosolola na ye: Mbala nyonso oyo moto oyo afundami azali pene ya moto oyo afundami, to soki ameki kokutana na moto oyo afundami na banzela mosusu, na ndakisa na telefone, na mokanda, na e-mail, na bamesaje ya SMS, to na bamesaje oyo moto oyo afundami atindeli moto oyo afundami na basite ya Internet.

Koboma: Kosukisa mobeko ya kobatela mwana oyo azali naino na bomoi. Mbala mosusu esambiselo esalelaka liloba "kosukisa" mpo na kolimbola likambo moko.

Kosalela mbongo na ndenge ya mabe: Kozala na bokonzi likolo na mosolo ya moto mosusu, mpo na kosala to koluka kosala ete moto yango azanga mosolo. Na kati na yango, tokoki kotanga kosalela mbongo to biloko kozanga ndingisa to na makasi, koboya kopesa moto mbongo, koboya kopesa moto nzela ya kokende kelasi to ya kosala mosala, koyiba, kobuba, kosalela biloko mpo na matomba na ye moko, mpe koboya kopesa moto biloko ya mosuni, na ndakisa bilei, bilamba mpe nkisi.

Mwana moke oyo azwi bonsomi: Moto oyo akokisi naino mbula 18 te kasi azwi bonsomi na kolanda ekateli ya tribinale.

Mpasi na mayoki: Mpasi ya makanisi to ya mayoki oyo emonanaka na kobanga, na kobanga, na mpasi to na kobanga.

Mosangani ya libota (membres de la famille élargie): Moto nyonso ya libota oyo azali na boyokani na makila, na libala, to na mwana oyo akomi mwana ya moto mosusu, ata soki moto yango afandaka to afandaki na moto oyo asali ye mabe.

Mosangani ya libota to ya ndako:

- Molongani to molongani ya kala;
- molongani ya ndako to molongani ya kala;
- bato oyo bafandi to bafandaki esika moko;
- baboti ya mwana moko;
- bato ya libota oyo bakokisi mbula ya kobotama oyo bazali na boyokani ya makila to libala;
- bana mike ya moboti to ya mobateli soki mofundami azali mokolo ya libota ya moboti to ya mobateli; to
- bato oyo bosangisaki na bango nzoto liboso to oyo bosangisaki na bango nzoto lelo.

Kobomba: Kotya mokanda ezali kotondisa mpe kotinda ba formulaire to mikanda (fichier) mpo na kobanda likambo to kosenga na esambiselo ete esala likambo moko.

Ekateli ya nsuka: Na likambo oyo etaleli mibeko ya libateli, ekateli oyo zuzi akataka na ntango ya kosambisa likambo mpo na mbala ya nsuka. Tala mpe Ordonnance mpe Ordonnance temporaire.

Makambo oyo emonanaki: Ekateli ya zuzi na likambo moko to na likambo moko ya solo.

Kozanga ntina: Soki zuzi amoni ete makambo oyo bakomaki na mokanda ya kofunda to na mikanda mosusu ezali na moboko te mpe ezalaki mpo na konyokola bato, koyokisa bango nsoni, to kouvemela, zuzi akoloba ete mokanda ya kofunda ezalaki na ntina te mpe akoki kosenga na mofundi afuta nyongo nyonso.

Mosungi: Moto oyo azali na bokonzi mpe mokumba ya kobatela matomba ya bato mosusu. Mbala mingi, moboti moko nde abatelaka mwana na ye. Mobateli akoki mpe kozala moto to mpe ebongiseli ya Leta oyo epesami mokumba ya kobatela mwana to mokolo oyo azali na makoki te to oyo azali na mokumba ya kobatela mwana.

Kotungisa: Na nse ya mibeko ya bobateli, misala misato (3) to koleka ya kobangisa, kobundisa, kosalela makasi ya solo to ya kobangisa na moto oyo afundami, oyo esalemi na mokano ya kobangisa, kobangisa to kobebisa biloko ya moto, mpe oyo esali ete kobangisa, kobangisa to kobebisa biloko ya moto esalema; to likambo moko to etamboli oyo ezali mbeba monene; to oyo ezali kobuka to kozokisa lotomo ya moto oyo afundami na kolanda mibeko ya mboka to ya Leta.

Bayoki: Makambo oyo esengami mpo na kosamba liboso ya zuzi Na Maine, bato basalelaka ntango mosusu liloba "kosambisa" mpo na kolobela eloko moko

Mokuli oyo akoki te: Mokolo oyo azali na makoki te ya kozwa mpe kotalela bansango, to kozwa to koyebisa bikateli ya malamumu mpo azali kokoka te kokokisa masengami ya ntina mpo na kolongono ya nzoto, libateli to komibatela, ata na lisalisi ya tekiniki.

Kosolola na bato mosusu: Milende nyonso ya mofutisi mpo na kokutana na moto oyo afundi na nzela ya bato mosusu, ata mpe kosenga bato mosusu bapesa ye mikanda to bililingi, to kotinda ye ba-email, ba-SMS to bansango na ba-site ya kosolola na bato.

Moto moko: Moto ya solo; moto, kasi te kompanyi to ebongiseli.

Mwana moko: Moto oyo akokisi naino mbula 18 te.

Kobongola: Kosala mbongwana na mibeko ya mibeko na eyano na bosengi ya moto, soki epesami ndingisa.

Motion: Esengi ete moto oyo azali na likambo akoma mokanda mpo na kosenga ete tribinale esambisa ye.

Mobeko: Etinda oyo zuzi apesi moto moko to bato nyonso mibale oyo bazali na likambo moko ete basala to basala te likambo moko boye. Na likambo ya mibeko ya bobateli, zuzi akoki kopesa ndingisa ya bobateli ya ntango mukuse, ndingisa ya bobateli ya libela (nsima ya bosambisami ya nsuka) to ndingisa ya boyokani (oyo mosengi mpe mofundami bandimi).

Libota: Boyokani ya mwana na moboti na kolanda mibeko ya Leta; kozala moboti na kolanda mibeko ya Leta.

Bikolo: Na esika moko, moto oyo afundaka mpe moto oyo bafundaki na likambo moko ya tribinale. Liloba oyo ebongolami na "moko" ekoki kolimbola moto oyo azali kosamba to moto oyo afundami.

Moto oyo atuni: Moto oyo azali kofunda likambo.

Bililingi ya nkuku: Na ba cas oyo eza na mibeko ya protection, foto, vidéo, film to enregistrement numérique ya mofundi to ya moto mosusu na kati ya bolumbu to na kati ya kosangisa nzoto to na kati ya komeka kosangisa nzoto, oyo mofundami akabolaki yango kozanga ndingisa ya mofundi mpe na mokano ya kotungisa, konyokola to kobangisa.

Likambo ya kobongisa: Kobatelama ya sikisiki oyo esengami na moto moko to oyo esengami na zuzi.

Mabe monene: Na makambo oyo etali Mobeko ya Kobatela na Mobulu, mbeba oyo moto oyo afundami asali na moko ya biteni oyo elandi ya titre 17-A ya mibeko ya Maine oyo ebongisami: 201 (koboma moto); 202 (koboma moto na ndenge ya mabe); 203 (koboma moto na nko te);

204 (lalisali mpe kopusa moto amiboma); 207 (koboma moto); 208 (koboma moto na ndenge ya mabe); 209 (koboma moto na ndenge ya mabe); 210 (koboma moto na ndenge ya mabe); 210-A (kotungisa moto); 211 (kotya moto na likama); 253 (kobebisa moto na ndenge ya mabe); 254-261 (kobebisa moto na ndenge ya mabe, tala ndimbola ya kobebisa moto na ndenge ya mabe), 282-283 (kosangisa na moto nzoto na ndenge ya mabe), 301 (koyiba moto na makasi); 302 (kobomba moto na makasi); 303 (kobebisa moto na makasi na nzela ya ndeko na ye); 506-A (kobebisa moto na makasi); 511 (kobebisa bato na makasi); 511-A (kopanza bililingi ya bato oyo bazali kosangisa nzoto na ndenge ya mabe); 556 (kosangisa nzoto na ndenge ya mabe); 802 (kotumba moto na makasi); 805 (mobulu ya mabe); 806 (mobulu ya mabe); 852 (kosangisa bato nzoto na ndenge ya mabe); mpe 853 (mobulu ya mabe). Tala mpe kobebisama ya basi.

Servisi: Mosala ya kotindela moto oyo azali na likambo to oyo azali na mposa ya likambo ya moto mosusu mokanda mpo moto oyo azwi mokanda yango mpe mikanda ya mibeko apesa eyano.

Kosangisa nzoto na bato mosusu: Misala to etamboli ya mofundami oyo ezali kopusa mokolo na kokota, kosala, to kotikala na kindumba, ndenge elimbolami na mozindo na titre 17-A ya mibeko ya Maine oyo ebongisami, eteni 853.

Kosangisa nzoto na makasi: Na makambo ya mibeko ya kobatela, makambo nyonso ya kosangisa nzoto na kolanda mibeko ya Maine oyo ebongwani, biteni 251 kino 261, ata mpe 253 (mobulu ya kosangisa nzoto ya makasi), 254 (mobulu ya kosangisa nzoto na bana mike), 255-A (kosangisa nzoto na ndenge ya mabe), 256 (kosangisa nzoto na ndenge ya mabe na mwana), 258 (kosangisa nzoto na mwana), 259-A (kosenga mwana asala likambo oyo epekisami), 259-B (kosenga mwana asala kindumba), 260 (kosimba mwana na ndenge ya mabe), 261 (kosimba mwana na ndenge ya mabe).

Konyokola bato: Makambo mibale to koleka oyo moto oyo afundami asali mpo na moto moko boye oyo ekoki kosala ete moto oyo azali na makanisi malamuna asala likambo moko boye.

- mpasi makasi to konyokwama na makanisi;
- kobanga mpota ya nzoto to kobanga mpota ya nzoto ya ndeko; kobanga liwa to kobanga liwa ya ndeko;
- kobanga ete biloko ebeba, ebebisama to ebebisama; to
- kobangaka ete nyama oyo azali na yango to oyo azali na yango mpe azali kotambwisa ekoki kozoka to kokufa.

Kobengama mpo na kosamba: Mobeko ya zuzi oyo esengaka ete moto amonana liboso ya esambiselo na mokolo mpe na ngonga moko boye.

Mosala na ngai: Mobeko ya zuzi oyo esengaka ete moto oyo afundami amonana na tribinale na mokolo mpe na ngonga moko boye.

Mobeko ya ntango mokuse: Na likambo oyo etaleli mibeko ya libateli, ekateli oyo zuzi apesaka nsima ya *kofunda moto* kasi liboso ya kosambisa likambo yango mpo na mbala ya nsuka. Etinda ya ntango mokuse ekomaka na nguya kaka soki moto oyo azwi yango azwi kopi na yango (oyo ekomami na mokanda). Tala mpe Ordonnance mpe Ordonnance définitive.

Moto ya mosala: Mpo na kosukisa mobeko moko ya libela oyo etali kobatela mwana.

Mosali ya kosalisa moto oyo azwi lifuti te: Moto oyo amipesaka na bolingo na ye moko mpo na kosalisa mokolo na makambo nyonso to na bantango mosusu na ndako ya mokolo yango, kaka ndenge moto ya libota na ye akoki kosalisa ye.

Na ko zanga to na ko zanga: Kobwaka *komilela* kozanga kopesa etumbu ekopesa nzela na moto oyo amileli ete abimisa lisusu likambo na mikolo mizali koya na ntina na makambo ya ndenge moko. Koboyama ya mabe esengi na moto oyo azali komilela ete alobela makambo ya sika to makambo oyo masalemaki mpo na *kofunda ye*.

ANNEXE A — BATRIBINALE YA BITUKA

AUGUSTA

1 Court Street, Suite 101
Augusta, ME 04330
(207) 213-2800

BANGOR

78 Exchange Street
Bangor, ME 04401
(207) 561-2300

BELFAST

11 Market Street
Belfast, ME 04915
(207) 338-1940

BIDDEFORD*

25 Adams Street
Biddeford, ME 04005
(207) 283-1147

BRIDGTON

3 Chase Street, Suite 2
Bridgton, ME 04009
(207) 647-3535

CALAIS

382 South Street, Suite B
Calais, ME 04619
(207) 454-2055

CARIBOU

144 Sweden Street, Suite 104
Caribou, ME 04736
(207) 493-3144

DOVER-FOXCROFT

159 East Main Street, Suite 21
Dover-Foxcroft, ME 04426
(207) 564-2240

ELLSWORTH

50 State Street, Suite 2
Ellsworth, ME 04605
(207) 667-7141

FARMINGTON

129 Main Street, Suite 1
Farmington, ME 04938
(207) 778-8200

FORT KENT

139 Market Street, Suite 101
Fort Kent, ME 04743
(207) 834-5003

HOULTON

26 Court Street, Suite 201
Houlton, ME 04730
(207) 532-2147

LEWISTON

Adresi: 71 Lisbon Street
Lewiston, ME 04240
Kotinda na nzela ya posita: P.O. Box 1345
Lewiston, ME 04243-1345
(207) 795-4801

LINCOLN

52 Main Street
Lincoln, ME 04457
(207) 794-8512

MACHIAS

Adresi: 85 Court
Street Machias, ME 04654
Kotinda na nzela ya posita: P.O. Box 526
Machias, ME 04654-0526
(207) 255-3044

MADAWASKA

Adresi: 645 Main Street
Madawaska, ME 04756
Kotinda na nzela ya posita: 139
Market Street, Suite 101
Fort Kent, ME 04743
(207) 728-4700

MILLINOCKET

Adresi: 207 Penobscot Avenue,
Millinocket, ME 04462
Kotinda na nzela ya
posita: 52 Main Street
Lincoln, ME 04457
(207) 723-4786

NEWPORT

12 Water Street
Newport, ME 04953
(207) 368-5778

PORTLAND

205 Newbury Street
Portland, ME 04101
(207) 822-4200

PRESQUE ISLE

27 Riverside Drive
Presque Isle, ME 04769
(207) 764-2055

ROCKLAND

62 Union Street
Rockland, ME 04841
(207) 596-2240

RUMFORD

145 Congress Street
Rumford, ME 04276
(207) 364-7171

SKOWHEGAN

47 Court Street
Skowhegan, ME 04976
(207) 474-9518

SOUTH PARIS

Adresi: 26 Western Avenue
South Paris, ME 04281
Kotinda na nzela ya posita: P.O.
Box 179
South Paris, ME 04281
(207) 743-8942

SPRINGVALE*

447 Main Street
Springvale, ME 04083
(207) 459-1400

WATERVILLE

18 Colby Street
Waterville, ME 04901
(207) 873-2103

WEST BATH

101 New Meadows Road
West Bath, ME 04530
(207) 442-0200

WISCASSET

Adresi: 32 High Street
Wiscasset, ME 04578
Kotinda na nzela ya posita:
P.O. Box 249
Wiscasset, ME 04578-0249
(207) 882-6363

YORK*

11 Chases Pond Road
York, ME 03909
(207) 363-1230

**Kobanda na sanza ya Mitano 2023, Biddeford, Springvale, mpe York bakosangisama esika moko na Centre judiciaire ya comté ya York na 515 Elm Street, Biddeford, ME 04005.*

ANNEXE B — BA BUREAUX YA BA SHÉRIF MPE BA SITES YA POLICE YA ÉTAT YA MAINE

Lokasa ya buku ya ba shérif na site internet ya bazuzi ezali na ba lien na ba sites internet ya ba bureaux ya ba shérif. Tala:

www.courts.maine.gov/courts/sheriff-directory.html.

BUREAUX YA BA SHÉRIF

ANDROSCOGGIN

2 Turner Street
Auburn, ME 04210
(207) 753-2500

AROOSTOOK

25 School Street, Suite 216
Houlton, ME 04730
(207) 532-3471

CUMBERLAND

36 County Way
Portland, ME 04102
(207) 774-1444

FRANKLIN

123 County Way
Farmington, ME 04938
(207) 778-2680

HANCOCK

50 State Street, Suite 10
Ellsworth, ME 04605
(207) 667-7575

KENNEBEC

125 State Street,
Augusta, ME 04330
(207) 623-3614

KNOX

301 Park Street
Rockland, ME 04841
(207) 594-0429

LINCOLN

42 Bath Road, P.O. Box 611
Wiscasset, ME 04578
(207) 882-6576

OXFORD

26 Western Avenue, P.O. Box 179
South Paris, ME 04281
(207) 743-9554

PENOBSCOT

85 Hammond Street
Bangor, ME 04401
(207) 947-4585

PISCATAQUIS

52 Court Street
Dover-Foxcroft, ME 04426
(207) 564-3304

SAGADAHOC

752 High Street, P.O. Box 246
Bath, ME 04530
(207) 443-8201

SOMERSET

131 E. Madison Road
Madison, ME 04950
(207) 474-9591

WALDO

45 Congress Street,
Belfast, ME 04915
(207) 338-6786

WASHINGTON

83 Court Street, Machias, ME 04654
(207) 255-4422

YORK

1 Layman Way, Alfred, ME 04002
(207) 324-1113

BISIKA YA BAPOLISI YA MAINE

TROUPE A (bingumba Alfred, Dayton, Hollis, Lebanon, mpe Lyman)

502 Waterboro Road, Alfred, ME 04002
(207) 324-1150

TROUPE B (Etuka ya Androscoggin, ya Cumberland, mpe ya Oxford)

1 Game Farm Road, Gray, ME 04039
(207) 624-7076

TROUPE C (Etuka ya Kennebec, ya Somerset mpe ya Franklin)

162 West Front Street, Skowhegan, ME 04976
(207) 474-3350

TROUPE D (Sagadahoc, Lincoln, Waldo, mpe Knox, ndambo ya sudi ya Kennebec mpe ndambo ya nord ya Cumberland)

36 Hospital Street, Augusta, ME 04333
(207) 624-7076

TROUPE E (eteni ya sudi ya comté ya Penobscot mpe Piscataquis)

198 Main Avenue, Bangor, ME 04401
(207) 973-3700

TROUPE F (Etuka ya Aroostook mpe biteni ya nórdi ya etuka ya Penobscot, Piscataquis, mpe Somerset)

1 Darcie Drive, Suite 202, Houlton, ME 04730
(207) 532-5400

TROUPE J (Etuka ya Hancock mpe ya Washington)

180 Bangor Road, Ellsworth, ME 04605
(207) 664-0176

ANNEXE C — MAKAMBO YA NTINA

BISIKA YA KOFANDA MPO NA BATO YA MALADI

Esika ya kosambisa ya Maine ezali kosala nyonso mpo na kopesa bisika ya kofanda mpe misala ya kosunga bato oyo bazali na maladi ya nzoto mpo na kosalisa bango na kosambisa mpe kosalela misala ya tribinale. Okoki kosolola na avoka na yo mpo na kobongisa bisika ya kofanda, to okoki kosolola na coordonnateur ya accès ya tribunal na 207-822-0718, ATS: Maine Relay 711, to accessibility@courts.maine.gov mpo na mituna nyonso. Okoki mpe kokende na biro ya bokomi ya esambiselo epai bazali kosambisa likambo na yo. Okoki kozwa lien ya formilere ya kosenga esika ya kofanda mpo na bato oyo bakokaka te na site internet ya bakonzi ya Leta na adresi oyo: www.courts.maine.gov/ada/accommodation.html.

KOYEBA LOKOTA

Tribinale ya Maine ezali kopesa bato oyo balobaka Lingelesi mingi te (LEP) to oyo bakufa matoi mpe bayokaka malamumu te, batoloki ya ofele mpo na kosalisa bango bakota na tribinale mpe bazwa lisalisi na yango. Esengeli mpe ete bazuzi bazala na mobongoli ya elobeli ya bikela ya Amerika mpo na batelemeli ya tribinale oyo bazali bababa to bayokaka malamumu te soki basengi yango. Solola na avoka na yo mpo na koyeba soki okoki kobenga moto oyo abongolaka maloba to mpe kosolola na ye mbala moko na 207-822-0703, ATS: Maine Relay 711, to na_ers@courts.maine.gov mpo na mituna. Okoki mpe kokende na biro ya secrétaire epai bazali kotalela likambo na yo. Mpo na koyeba makambo mosusu na ntina etali lisalisi ya mobongoli, kende na site ya Internet ya bakonzi ya bazuzi na adresi oyo: www.courts.maine.gov/programs/lep/index.html.

KAKA MPO NA KOYEBA

Mokano ya buku oyo ezali ya kosalisa bato oyo bazali kosamba na makambo etali kobatelama na mabe mpe kobatelama na monyoko mpo bayeba malamumu ndenge oyo likambo ebandaka mpe makambo oyo esalemaka na likambo yango. Mpo na kosalisa bato batanga buku yango malamumu, bapesi mwa makanisi na mokuse na oyo etali ndenge ya kosambisa mpe mibeko oyo etali likambo yango.

Esengeli te kotalela makambo oyo ezali na buku oyo mpo na kolimbola mibeko nyonso oyo ekoki kosalelana na likambo ya kobatela bana. Soki ozali na mituna na ntina na mibeko to na ntina na misala ya kosambisa, tuna avoka na yo to senga lisalisi ya mibeko.

BA NOTES

MIKANDA MINGI YA MAKAMBO YA LIBOTA OYO EUTI NA TRIBINALE YA MAINE

Esika ya kosambisa ya Maine ezali na mikanda mingi oyo ezali na bansango ya ntina na oyo etali misala ya kosambisa mpe biloko oyo ezali.

Buku mpo na mabota na makambo ya kobatela bana

Buku oyo ezali kolimbola ndenge makambo esalemaka na tribinale mpe makambo oyo okoki kozela ntango okei na tribinale mpo na likambo etali kobatela bana.

Programe ya kobongisa makambo mpo na mabota na makambo ya kobatela bana

Esika yango ezali na manaka mpo na kosalisa na kolandela badati mpe bansango ya ntina na likambo ya kobatela bana. Plan ya planification ezali mpe na bansango etali ndenge ya kosamba na tribinale mpo na likambo ya kobatela bana.

Buku ya kokabola mabota na Maine: Koboma libala mpe makambo ya baboti

Buku oyo ezali kolobela ndenge ya kobanda likambo ya koboma libala mpe oyo baboti basengeli kosala mpe makambo oyo osengeli kozela na tribinale. Buku yango ezali mpe na makambo oyo etali ndenge ya kobongola to kosalela mobeko oyo ezali.

Lisalisi mpo na mabota na makambo ya bana mike

Buku oyo ezali mpo na baboti, babateli ya bana mpe bana mike mpo na koyeba makambo mingi oyo etali kosambisa bana mpe ndenge oyo makambo ya bana mike ekoki kosuka. Buku yango ezali mpe na bansango ya ntina mpo na baboti mpe babateli ya bana, mituna oyo bato batunaka mingi mpe emonisi ndenge oyo batyaka mikanda ya tribinale ya bana.

Bakopi ya mikanda yango ezali na site ya internet ya Maine Judicial Branch na www.courts.maine.gov/help/guides

Soki ozwami na likama ya mobulu, ya kofinga, to ya kotungisa yo mpe okanisi ete ozali na likama ya mbalakaka, benga 9-1-1.

Soki olingi kozwa lisalisi mpo na koyeba bisika ya kosunga bato oyo bazwi likama na esika ofandi, benga na 2-1-1.

Lisanga ya ba avocats ya Maine

1-800-860-1460 www.mainebar.org/page/AttorneyRequest

(Motango ya dolare 25 mpo na kosunga bato na kozwa avoka ya moto ye moko; ezali mpe na miniti 30 mpo na kosolola na ye.)

Lisanga ya Maine mpo na kosilisa mobulu na kati ya libota

1-866-83-4HELP www.mcedv.org

Lisanga ya Maine mpo na kobundisa mobulu ya kosangisa nzoto

1-800-871-7741 www.mecasa.org

Esika ya kopesa lisalisi mpo na bapaya na Maine

207-753-0061 www.ircofmaine.org

Makambo ya mibeko mpo na mibange

1-800-750-5353 www.mainelse.org

Lisanga ya basi ya Wabanaki

1-844-7NATIVE www.wabanakiwomenscoalition.org

Bisika ya kosunga bato:

Micmac 207-551-3639

Maliseet 207-532-6401

Engumba ya ba Indiens Passamaquoddy 207-214-1917

Passamaquoddy Boyokani ya kimia 1-877-853-2613

Penobscot Nation 207-631-4886

Tala mpe lokasa ya internet ya Lisalisi ya Mibeko ya Nzete ya Pine na ntina ya Bobateli na kobebisama

ptla.org/protection-abuse-maine-first-steps-frequently-asked-questions

Lisangani ya basambisi ya Maine

Biro ya misala ya batribinale

1 Court Street, Suite 301, Augusta, Maine 04330

www.courts.maine.gov